

משיחותיו של הרה"ג הרב ברוך רוזנבלום שליט"א

בס"ד

פרשת קרח – המרד הגדול – שנת תשע"ח.

פרשת קרח – "עושר שמור לבעליו לרעתו" – שנת תשפ"א.

השיעורים נכתבו

לרפואת

להצלחת

לעילוי נשמת

ר' משה בן שוקת חיה וב"ב
יוסף בן טובה וסיון בת שרה וב"ב
תומר בן פלורנס
! ימלא ה' כל משאלות לבם לטובה

אורן חמו בן זהרי
שמעון ניסים בן טויה
בנימין כהן בן יעקב
רחל בת נחמה
יצחק קדוש בן מסעודה
אייל בן יעל יולנדה
משה בן בנימין
מרדכי יעקב בן אברהם אליהו
יעקב בן סלמן
טובה בת אהרן
אהרן יוסף בן משה דוד הכהן
אלי סולטן בן אסתר
רותי בת חסיבה
יצחק בן שלמה ואסתר
יצחק בן שאול
ישראל בן שמחה
שאול בן מרדכי אריה
יפה שניידל בת יצחק
אסתר בת קמרה
עמנואל בן שפרה
ניר בן פלורנס
ת.נ.צ.ב.ה

המעוניינים לתרום להפצת העלון השבועי

יוכלו להתקשר:

0504-170-270

כ"כ ניתן לתרום בכל מכשירי 'קהילות' בקופה
'ע"ש' ברוך שאמר

פרשת קרח – המרד הגדול – שנת תשע"ח.

ברוריה בת מלכה
ציפורה פייגא בת הדסה
רונית בת מזל
וועלוועל וואלף זאב בן לאה
סיגלית בת ציפורה
איתי בן אהובה
אורי בת ורד
נועם בן מיכל
ירחמיאל דניאל בן טובה באשה
סמי בן סימי
שירה בת שרה וב"ב
ניתאי בן שרון
רחל בת אסתר
לאה שרה בת חנה
אריה יהודה בן רחל

פרשת השבוע שנקרא בע"ה בשבת זו, פרשת קרח. עוסקת הפרשה במחלוקת קרח ועדתו.

פוטחת הפרשה: {במדבר טז, א} **וַיִּקַּח קָרַח בֶּן יִצְחָר בֶּן קֹהֶת בֶּן לֵוִי וְדָתָן וָאֲבִירָם בְּנֵי אֱלִיאֵב וְאֹנָן בֶּן פִּלֵּת בְּנֵי רְאוּבֵן: {ב} וַיִּקְמוּ לִפְנֵי מֹשֶׁה וְאַנְשֵׁים מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל חֲמִשִּׁים וּמֵאֹתָיִם נְשִׂאֵי עֵדָה קְרָאִי מוֹעֵד אֲנָשֵׁי שָׁם.**

אומר רש"י – ומה ראה קרח לחלוק עם משה, נתקנא על נשיאותו של אליצפן בן עוזיאל, שמינהו משה נשיא על בני קהת על פי הדבור¹. אמר קרח, אחי אבא ארבעה היו, שנאמר ובני קהת וגו' (שמות ו, יח), עמרם הבכור נטלו שני בניו גדולה, אחד מלך ואחד כהן גדול, מי ראוי ליטול את השניה, לא אני, שאני בן יצחק שהוא שני לעמרם, והוא מנה נשיא את בן אחיו הקטן מכולם, הריני חולק עליו ומבטל את דבריו. מה עשה, עמד וכנס מאתים וחמשים ראשי סנהדראות, רובן משבט ראובן שכיניו, והם אליצור בן שדיאור וחבריו וכיוצא בו, שנאמר נשיאי עדה קריאי מועד ולהלן הוא אומר אלה קרואי העדה (במדבר א, טז), והלבישן טליתות שכולן תכלת, באו ועמדו לפני משה, אמרו לו, טלית שכולה של תכלת חייבת בציצית או פטורה, אמר להם חייבת, התחילו לשחק עליו, אפשר טלית של מין אחר חוט אחד של תכלת פטורה, זו שכולה תכלת לא תפטור את עצמה.

נשאלת השאלה – למה נסמכה פרשת קרח לפרשת ציצית [שבה מסיימת פרשת בשלח]?

אומר המושב זקנים מבעלי התוספות – **ויקח קרח**. למה סמך פרשת קרח לפרשת ציצית, לפי שאמר משה לישראל ועשו להם ציצית וגו', קפץ קרח ואמר לאשתי מצוה חדשה חידש לנו משה לעשות ציצית של תכלת. אמרה לו אשתי אני אעשה לך טלית כולו של תכלת ועשתה לו. והביאו קרח לפני משה ואמר לו: טלית זו חייבת בציצית או לא? אמר לו חייבת. א"ל קרח מ"ט והא חוט של תכלת פוטרת כל הטלית, כולו של תכלת לכ"ש. א"ל בית מלא ספרים חייב במזוזה, א"ל חייב. התחיל קרח לקחת עצמו לצד אחד לגנות ולשחוק.

פירוש הדבר, היות ועל הציצית נצטוונו בסוף פרשת שבוע שעבר, וממנה יצא קרח לחלוק על משה, לכן נסמכה פרשת קרח לפרשת ציצית.

באים חז"ל ואומרים, שמי שהחל בכל המחלוקת הזאת היתה דוקא אשתי של קרח;

מספרת הגמרא {מסכת סנהדרין קי. א} – איתתיה דקרח אמרה ליה אשתי של קרח אמרה לבעלה: "**חזי מאי קעביד משה** ראה מה שמשה עושה! הוא לקח את כל הגדולה והכח עבורו ועבור משפחתו הקרובה: **איהו הוה מלכא** הוא עצמו מלך;

¹ **ברוך שאמר**: בפרשת במדבר, אומרת התורה שמשה רבינו מינה את אליצפן לנשיא על בני קהת.

לאחור שוויה כהנא רבא את אחיו מינה לכהן גדול; **לבני אחוהי שוינהו סגני דכהנא** את בני אחיו מינה לסגני כהן גדול, **אי אתיא תרומה** אם מגיעה תרומה שהפרישו בני ישראל מתבואתם, יינם או שמנם, **אמר תיהוי לכהן** אומר משה שהתרומה תהיה לכהן; **אי אתו מעשר דשקילתו אתון** אם מגיע מעשר ראשון שהפרישו, שאתם הלויים נוטלים אותו, **אמר הבו חד מעשרה לכהן** אומר משה: תנו לכהן עשירית ממה שאתם מקבלים, כתרומת מעשר. **ועוד, דגייז ליה למזייכו** הוא גזז את כל שיער גופכם בתער, **ומיטלל לכו כי כופתא** ומשחק בכם כאילו אינכם אלא חתיכת צואה; **עינא יהב במזייכו** בודאי עיניו נתן בשערכם, שרצה שתגזזו אותו כדי שלא תהיו יפים כמותו! **אמר לה קרח: הא איהו נמי קא עביד** הרי גם הוא עצמו גילח את כל שערו כפי שצוה אותו, כי גם הוא לוי! ואם עשה כך להשפיל אותו ולשחק בנו, מדוע עשה כן לעצמו? **אמרה ליה** אשתו: **כיון דכולהו רבואת דידיה** כיון שכל מטרת כל המעשים האלה הוא כדי לגדלו ולפארו, אינו חושש לגלח גם את עצמו כדי להפיס את דעתכם, כי **אמר איהו נמי** גם הוא אומר לעצמו כדברי שמשון {שופטים טז-ל} **תמות נפשי עם פלשתים**; כלומר, הוא מוכן לבזות את עצמו כדי שיוכל לשחק בכולכם. **ועוד דקאמר לכו עבדיתו תכלתא** שאמר לכם משה: עשו פתיל תכלת בציצית בארבע כנפות הבגד; **אי ס"ד תכלתא חשיבא [מצוה]** ואם עולה על דעתך שתכלת חשובה כ"כ [והיא מצוה], מדוע תשימו רק חוט אחד של תכלת בכנף? **אפיק גלימי דתכלתא וכסינהו לכולהו מתיבתך** הוצא טליתות שצבועות כולן בתכלת, והתכסו בהם בבית המדרש אתה וכל חבריך, כדי שתהיו מכובדים יותר! כי בודאי מה שאמר לכם משה להטיל רק חוט אחד של תכלת הוא משום שעינו צרה בכם ואינו רוצה בכבודכם, **היינו דכתיב [משלי יד-א] חכמות נשים בנתה ביתה זו אשתו של און בן פלתי** שבחכמתה קיימה את ביתה במה שמנעה מבעלה להצטרף עם קרח במחלוקתו, וכך הוא נשאר בחיים; **ואולת בידה תהרסנה זו אשתו של קרח** שבעצתה האוילית המרידה את בעלה על משה, הביאה עליו מיתה והרסה את ביתה.

בא הש"ך על התורה בתחילת הפרשה, ומביא דבר מענין מאד:

אומר השפתי כהן – ויקח קרח בן יצחק וגו'. 'ויקח' ו'יו יו"ד קו"ף ח"ת עם המלה בגימט' בוטח בעשרו היה, כמו שאמרו רז"ל בסנהדרין פרק חלק: ג' מטמוניות גנז יוסף, אחד נגלה לקרח ואחד לאנטוניוס ואחד לעתיד לבא. ואיך נגלה לו לקרח המטמון? שמעתי שכשאמר הקב"ה למשה דבר נא באזני העם וישאלו איש מאת רעהו וגו', ולא נאמר זה אלא לישראל שהוא להם חלף עבודתם, אבל שבט לוי שלא היו בעבודה לא הותר להם והוא גזל בידם, כי אחת מז' מצות בני נח הוא הגזל. ולזה שבט לוי לא הקריבו קרבנות עם הנשיאים שלא היה להם קערת כסף מזרק כסף כף אחת עשרה זהב, והם כולם עניים מחזרין על הגרנות, ושום אחד מבני לוי לא פשט יד לא בביזת הים ולא שאלו ממצרים,

האבן את הלוחות, ואת הפסולת תשמור לך. לקח משה את הפסולת, ולא ידע עד כמה היא יקרה {ראה נדרים לח ע"א}. הביא אותה לציפורה ואמר לה: לך ועשי לך טבעת אצל אהליאב. כשראה אהליאב את האבן – נדהם! אמר לציפורה שזהו היהלום היקר ביותר בעולם, ונתפרסם הדבר. כשענדה ציפורה את הטבעת, עזבו כל הנשים את אשתו של קורח, ורצו לראות במו עיניהן את האבן המיוחדת בטבעתה של ציפורה. נעלבה אשתו של קורח וחמתה בערה בה עד להשחית. מיד רצה לבעלה והתחילה לצעוק עליו: ראה מה הבאת לי וכו'. מחמת אותה קנאה הסיתה אותו ויצא למחלוקת.

עכ"ד.

מספר המדרש {שוחר טוב בתהילים, פרשה יא} – אמר ר' לוי: שנים עשירים גדולים היו בעולם, אחד בישראל ואחד באומות העולם; קרח בישראל והמן באומות העולם, ושניהן שמעו לנשיהן, ונפלו. קרח שמע לאשתו ונפל, כיצד ? כשבא מבית המדרש אמרה לו אשתו: מה הלכה חידש לכם משה בבית המדרש? אמר לה: פירש לנו על מעשה התכלת. אמרה לו: מעשה התכלת מהו. אמר לה: כך דרש ואמר נאמר לי מפי הגבורה שתעשו לכם ציצית על כנפי בגדיכם, כדי שיהא חוט אחד תכלת, שנאמר {במדבר טו} ונתנו על ציצית הכנף פתיל תכלת. באותה שעה היתה משחקת ואומרת לו: ראו כמה הוא יושב ומשחק בכם, תדע שכן הוא אומר על כנפי בגדיכם, אני עושה לך טלית שכולה תכלת. מה עשתה ? עמדה ועשתה לו טלית שכולה תכלת, נתעטף בה ועמד לפני משה. אמר לו: מה המעשה אשר עשית? אמר לו: אתה אמרת מעט ואני עשיתי הרבה. השיב משה ואמר לו: כתיב וכתבתם על מזוזות ביתך ובשעריך. בית שהוא מלא ספרים צריך מזוזה או לא ? אמר לו: הן. אמר לו: ישמעו אזניך מה שפיר מדבר. אמר לו משה: קרח! עברת על מצוותי של הקדוש ברוך הוא ונתגאית בעשרך. באותה שעה עמד משה בכעס לפני המקום ואמר: ריבונו של עולם, אם אינם קיימין הם דברי תורה, הבא עליהם גזירה, שנאמר {במדבר טז} וְאִם בְּרִיאָה יִבְרָא ה' וּפְצָתָה הָאֲדָמָה אֶת פִּיהָ וּבִלְעָה אֶתֶם וְאֶת כָּל אֲשֶׁר לָהֶם וְיָרְדוּ חַיִּים שְׁאֵלָה וַיִּדְעֻם כִּי נֶאֱצַו הָאֲנָשִׁים הָאֵלֶּה אֶת ה'.

בא הכלי יקר ואומר, שלא קרח שאל את השאלה לגבי המזוזה אלא דתן ואבירם;

כותב הכלי יקר – ובמדרש (במ"ר יחג) אמרו ויקח קרח מה לקח טלית שכולו תכלת כו'. ומסיק ששאל עוד בית מלא ספרים אם חייב במזוזה כו', בשלמא ציצית דרש סמוכין מדסמך ויקח קרח לפרשת ציצית אבל מזוזה מאן דכר שמה, ונ"ל דמפיק לה מדכתיב ודתן ואבירם יצאו נצבים פתח

וקרח היה נבהל להון איש רע עין ולא ידע כי חסר יבואנו, והיה הולך מבית לבית וחומד ורואה אך היו כל אחד ואחד מישראל נוטלים ממנום של מצרים, נכנסה חמדת הממון בלב, כשראה הקב"ה כך גילה לו המטמון, דחציפותא אפילו כלפי שמיא מהני, וכמו שארז"ל בדרך שאדם רוצה לילך בה מוליכין אותו. אמר לו הקב"ה: אתה חומד ממון שאינו שלך – טול ממון רב, אבל אותו תראה וממנו לא תאכל, ועליו נאמר "ואץ להעשיר לא ינקה". ולפי שהיה הממון גזל בידו לא נהנה ממנו שום אדם, וכשראה קרח וידע בחכמה שאותו המטמון אינו שלו והוא כמו גזל בידו, ומשה ואהרן בא להם העושר בהיתר; משה מהפסולת של לוחות, ואהרן הגדול מאחיו שגדלוהו אחיו ... כשראה כן אמר: רב לכם, זה העושר הוא הרבה לכם, כי כל העדה כולם קדושים ובא להם בשכר טרחם ועמלם, ומדוע תתנשאו במה שלא עמלתם בו ולא גדלתם. ודתן ואבירם גם כן נתקנאו לפי שהיו במצרים עשירים וירדו מנכסיהן. ומכאן תדע מעלתן וקדושתן של בני לוי שראו כ"כ ממון ולא חמדוהו, ובבזה לא שלחו את ידם, כי מאסו בחמדת העולם נגד למודם, ואמרו טוב לי תורת פוך מאלפי זהב וכסף, טוב סחרה מסחר כסף, ועליהם אמר התנא "לא תחמוד כבוד יותר מלמודך".

מובא בכמה ספרים, מעשה שאין לו מקור במדרשים, שאשת קרח הלכה ודרבנה את בעלה לצאת למחלוקת היות והיא קנאה בציפורה אשת משה; כך מובא בספר **דברי מרדכי** {פר' קרח}:

שלמה המלך ע"ה אומר במשלי {יד, א} "חכמות נשים בנתה ביתה ואולת בידה תהרסנה". אומרים חז"ל {סנהדרין קי ע"א}: "חכמות נשים בנתה ביתה" – זו אשתו של און בן פלת, 'ואולת בידה תהרסנה' – זו אשתו של קרח.

שמעתי מפיו של חכם מנשה שלו ע"ה, ששמע מפיו של ה'בן איש חי' זיע"א, שתיאר את הדברים כך: בתחילה היתה אשתו של קורח עשירה מאוד, שהרי מובא בחז"ל {סנהדרין ק"י ע"א} שהיה לבעלה אוצרות של שלוש מאות חמורים מלאים כסף וזהב. היתה אשתו מתקשטת בצמידים מזהב מכף ידה ועד כתפה לאורך כל הזרוע, והיתה מתפארת בפני כל נשות ישראל על יופים של התכשיטים ועל עושרה. כשהיתה פוגשת את ציפורה אשת משה, היתה לועגת לה ואומרת: "ראי לאן בעלי הגיע, לאיזו רמת חיים הביאני, ואילו את – אין לך אפילו טבעת קלה". אמרה לה ציפורה, שהיא זכתה בעושר הגדול ביותר בעולם, היא התורה של משה רבינו שנקראת על שמו, והתעלמה מן הדברים.

וכשביקש הקב"ה לכתוב את התורה על לוחות אבנים, הביא למשה רבינו אבן סנפירינון, שהיא האבן היקרה ביותר בעולם. אמר לו הקב"ה {שמות לד, ג} "פסל לך" – הכן מן

שהעת כלה מהר ונבוא לאר"י ואז יחזור העטרה להם ללבוש בגדי מלכות אבל עתה לאמר שסרחו המרגלים שנגזרה גזירה לרעות במדבר ארבעים שנה והוקשה לו דבר נשיאת משה באריכת הזמן כי לא לו יגיע הכבוד כי שם יתמו וגם יספו ע"כ קם עתה לעורר מדנים גם כל טעם של קרח היה שלא רצה להיות מנושא הארון כי הארון היה צריך שמירה וקדושה גדולה ביותר ובאם לא היה מכלה את נושאיו כאשר אמרו כי גלל כן היה שבת קהת קטן במשפחות ולכך חשב להיות כהן או מלך ופטור מלישא הארון אך נשיאת הארון לא היה רק במדבר כנודע ולכך מתחילה חשבו שיבואו תיכף לאר"י א"כ בזמן קצר לא חששו לזה החשש רק אח"כ בחטא מרגלים בהאר"י הזמן מ' שנה אז בא בתחבולות לחלוק.

אומרים חז"ל {מסכת אבות פ"ה מ"ז} – איזו היא מחלקת שהיא לשם שמים, זו מחלקת הלל ושמאי. ושאניה לשם שמים, זו מחלקת קרח וכל עדתו.

נשאלת השאלה – למה נאמר 'קרח וכל עדתו', לכאורה היה צריך לומר 'קרח ומשה'?

אומרים רבותינו², כל מטרתו של קרח היתה לסכסך בין א' לשני וממילא הוא 'יזכה' להיות כהן גדול – מה הוא עשה? דבר ראשון הוא פנה לבכורים – 250 איש, שרצו שתחזור אליהם העבודה בחזרה, היות ובמעשה העגל נלקחה מהם העבודה בעוד ששבת לוי לא חטא במעשה העגל ולכן עבדו במשכן; בא קרח ושאל אותם שאלה: "איך יכול להיות שאהרן שעשה את העגל, עדיין עובד במשכן???"

אומר המדרש {מדרש פליאה פ' קרח אות תנ"ט} – מה ראה קרח לחלוק על משה? שראה פרה אדומה.

נשאלת השאלה – מה הקשר בין קרח לפרה אדומה!?

אומרת התורה בפרשת שבוע הבאה – [מי עושה את הפרה אדומה?]: {יט, ג} ונתתם אתה אל אלעזר הכהן והוציא אתה אל מחוץ למחנה ושחט אתה לפניו – ולמה דוקא אלעזר ולא אהרן?

אומר רש"י – ולפי שאהרן עשה את העגל לא נעשית עבודה זו על ידו, שאין קטיגור נעשה סניגור.

אמר קרח: "אני לא מבין. את הפרה אדומה הוא לא עשה כי הוא עשה את העגל. אז איך יכול להיות שהוא עובד במשכן???"

אם ככה, בא קרח ו'חמים' את הבכורים במטרה שתחזור העבודה אליהם; קרח לא היה אמור להפסיד מזה, היות והוא היה הבן הבכור של יצחק – "אני בכל מצב נשאר!" ☺

אהליהם. למה ליה למכתב פתח אהליהם אלא שיצאו נצבים לחרף ולגדף על המזוזה שבפתח אהליהם, והנה קרח חלק על פר' ציצית ודתן ואבירם הוסיפו עוד לחלוק על מצות המזוזה שבפתח האהל כי אמרו שמשנה בדה מלבו ב' מצות אלו והיה זה מעין מחלוקתם כמ"ש רבינו בחיי כי אמרו כשם שטלית שכולו תכלת הסברא נותנת שהוא פטור מציצית, וכן בית מלא ספרים פטור ממזוזה, כך בזמן שכל העדה קדושים אינן צריכין למנהיג. ועוד רמוז בזה לומר שעיקר טעם שני מצות אלו להיות לאדם כמזכירים את מצות ה' כמ"ש וראיתם אותו וזכרתם וגו', וכן המזוזה כדי שיזכור את ה' בבואו ובצאתו, ובזמן שכל העדה קדושים אינן צריכין לדבר המזכיר כי בלאו הכי ה' לנגדם תמיד הוא ית' וכל מצותיו, ואין צורך בהם כי אם לאנשים שכיחי אלהים. ומטעם זה נענשו המה וטפם...

ישנה מחלוקת בחז"ל, מתי היתה מחלוקת קרח; אליבא לשיטת רש"י, מחלוקת קרח היתה לפני חטא המרגלים. אליבא לשיטת רוב הראשונים, מחלוקת קרח היתה אחרי חטא המרגלים. דבר א' ודאי הוא, שמינויו של אליצפן היה בחודש אייר, כפי שאומרת התורה בפר' במדבר – שם מינה משה רבינו את הנשיאים. ממילא, אם יודעים מי היה ממונה על מה, אז למה יום לאחר המינוי הוא לא בא לחלוק? למה הוא חיכה כ"כ הרבה זמן!?

כותב הרמב"ן – "... והנה ישראל בהיותם במדבר סיני לא אירע להם שום רעה כי גם בדבר העגל שהיה החטא גדול ומפורסם היו המתים מועטים ונצלו בתפלתו של משה שהתנפל עליהם ארבעים יום וארבעים לילה והנה היו אוהבים אותו כנפשם ושומעים אליו ואלו היה אדם מורד על משה בזמן ההוא היה העם סוקלים אותו ולכן סבל קרח גדולת אהרן וסבלו הבכורים מעלת הלוים וכל מעשיו של משה אבל בבואם אל מדבר פארן ונשרפו באש תבערה ומתו בקברות התאוה רבים וכאשר חטאו במרגלים לא התפלל משה עליהם ולא בטלה הגזרה מהם ומתו נשיאי כל השבטים במגפה לפני ה' ונגזר על כל העם שיתמו במדבר ושם ימותו אז היתה נפש כל העם מרה והיו אומרים בלבם כי יבואו להם בדברי משה תקלות ואז מצא קרח מקום לחלוק על מעשיו וחשב כי ישמעו אליו העם וזה טעם 'להמיתנו במדבר'..."

בא התפארת יהונתן ואומר לא כדברי הרמב"ן, מחלוקת קרח היתה לאחר מעשה המרגלים – מה קרה?

אומר התפארת יהונתן – יש לתת טעם על מה עלתה בדעתו עתה לחלוק ולא מקודם רק נראה ע"פ מה דאמרו בפסוק עתה תראה אבל לא תראה במלחמת ל"א מלכים דנגזר מאז גזירה על משה לבל יכנוס בתחומי א"י וכתוב אחד עשר יום מחורב דרך הר שעיר והיה בזמן מועט שיכנסו לארץ, ע"כ לא רצה להתקוטט עם משה להעבירו מנשיאותו בשביל זמן קצר

² עיי' תפארת יהונתן.

אומר רש"י – **זאת עשו קחו לכם מחתות**. מה ראה לומר להם כך, אמר להם בדרכי הגוים יש נמוסים הרבה וכומרים הרבה ואין כלם מתקבצים בבית אחד, אנו אין לנו אלא ה' אחד, ארון אחד ותורה אחת ומזבח אחד וכהן גדול אחד ואתם מאתים וחמשים איש מבקשים כהנה גדולה, אף אני רוצה בכך, הא לכם תשמיש חביב מכל, היא הקטרת החביבה מכל הקרבנות וסם המות נתון בתוכו שבו נשרפו נדב ואביהוא, לפיכך התרה בהם והיה האיש אשר יבחר ה' הוא הקדוש, כבר הוא בקדשתו. וכי אין אנו יודעים שמי שיבחר הוא הקדוש, אלא אמר להם משה הריני אומר לכם שלא תתחילו, מי שיבחר בו יצא חי, וכלכם אובדים.

שאלת השאלה – אם הוא רוצה לבדוק אותם, למה דוקא בקטורת ולא בקרבן אחר?

ועוד יש לשאול, 250 איש שומעים שרק א' יוצא חי וכל השאר מתים! בשלמא קרח מובן למה יצא למחלוקת – עינו הטעתו, שראה ששמואל הנביא עתיד לצאת ממנו וכו'; 250 איש יודעים, שמשה רבינו אף פעם לא פספס! כעת הם צריכים לכתוב צוואות ולקנות חלקות – איך יכול להיות שהם לא רעדו מפחד??? הם לא ידעו שמחר הם מסיימים את החיים שלהם???

למחרת, כצפוי, הם הולכים ומתים ומיד פורצת מגפה בעם ישראל; אומרת התורה: {ז, יא} **וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל אֶהֱרֹן קַח אֶת הַמַּחֲתָה וְתֵן עָלֶיהָ אֵשׁ מֵעַל הַמִּזְבֵּחַ וְשִׁים קֶטֶרֶת וְהוֹלֵךְ מִהֲרָה אֶל הָעֵדָה וְכִפֵּר עֲלֵיהֶם כִּי יֵצֵא הַקָּצֵף מִלִּפְנֵי ה' הַחַל הַנֶּגֶף**.

שאלת השאלה – מאיפה ידע משה שהקטורת תעצור את המגפה?!

אומרת הגמרא, שהקטורת היתה המתנה שגילה השטן למשה רבינו, שבכוחה לבטל מגיפות!

אומרת הגמרא {מסכת שבת פט, א} – **אף מלאך המות מסר לו למשה דבר, שנאמר {במדבר יז-יב} ויתן את הקטורת ויכפר על העם ואומר ויעמוד בין המתים ובין החיים וגו' אי לא דאמר ליה הנה, אילו לא אמר לו מלאך המות סוד זה, מי הוה ידע איך היה משה יודע?**

שאלת השאלה – מה פתאום הוא גילה לו את סוד הקטורת? זה כמו שמנכ"ל קוקה קולה יגלה את סוד המשקה לציבור! אם הוא רוצה לתת לו מתנה, שייתן לו ש"ס במתנה! ©

אחד המפרשים מבאר, משום שהשטן היה בטוח שהסתלק המוות מהעולם – ולמה שיחשוב כך? נאמר בתהילים {פ"ב, ו} **אֲנִי אֲמַרְתִּי אֱלֹהִים אַתֶּם וּבְנֵי עֲלִיוֹן כָּלְכֶם** – במעמד הר סיני

שמעו את זה הלויים, שבאו הבכורים ודרשו שהעבודה תחזור אליהם בחזרה – {טז, ג} **וַיִּקְהֲלוּ עַל מֹשֶׁה וְעַל אֶהֱרֹן**;

אומר ר' יהונתן אייבשיץ – ואחר כך באו הלויים כלומר כמוכרחים לומר הנה כל הערעור שנולד לנו בסיבת אהרן שנבחר לכהן ואלו לא היה נבחר לא היה לבכורים עלינו טענה וא"כ כל המבוכה הנולד לנו הוא בשביל אהרן וזהו היה כי בחר משה להיות הוא מלך ואין מלך כהן, ולכך לא מינה עצמו לכהן כי אז לא היה פתחון פה לקטרג רק מינה לאהרן ומזה נולד הסכסוך, לכך **"וַיִּקְהֲלוּ עַל מֹשֶׁה וְעַל אֶהֱרֹן"**.

באו דתן ואבירם ורצו דבר אחר לגמרי; אמנם הם רצו שהעבודה תחזור לבכורות, אבל לא לבכורות שבכל משפחה, אלא לבכורות של שבט ראובן וממילא תחזור העבודה לשבט ראובן. מצד שני, קרח והלויים רצו שייקחו את אהרן וימנו במקומו את משה או את קרח בעצמו – "אהרן לא יכול להישאר בתפקידו". והבכורות רצו שהעבודה תחזור בחזרה אליהם; אם העבודה היתה חוזרת לבכורות, פירוש הדבר שדתן ואבירם לא מקבלים את מבוקשם ובנוסף גם הלויים לא מקבלים! – זה מה שאומרת לנו המשנה – ואיזה מחלוקת **שְׂאִינָה לְשֵׁם שְׂמִים, זו מחלוקת קֶרַח וְכָל עֵדָתוֹ** – שבינם לבין עצמם נחלקו, שכל א' רצה משהו אחר, אם טענת דתן ואבירם תתקבל, אז הטענה של 250 ראשי הסנהדראות לא תתקבל. אם הטענה של קרח תתקבל, אז הטענה של דתן ואבירם לא תתקבל.

אם אלה הדברים, נוכל להבין כעת עד כמה הדברים מדויקים – **"וַיִּקַּח קֶרַח – ולמה הוא יצא למחלוקת? כי הוא בן יִצְהָר בן קֶהֶת בן לֵוִי; וְדָתָן וְאֶבִירָם בְּנֵי אֱלִיאָב וְאוֹן בן פֹּלֵת – למה יצאו למחלוקת? משום שהם בְּנֵי רְאוּבֵן"** {ב} **וַיִּקְמוּ לִפְנֵי מֹשֶׁה וְאֲנָשִׁים מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל חֲמִשִּׁים וּמֵאָתַיִם נְשֵׂאֵי עֵדָה קְרָאִי מוֹעֵד אֲנָשֵׁי שָׁם – ולמה הם קמו? כי רצו בכורה!**

בא משה רבינו ואומר להם: "רבותי, כל א' מכם רוצה להיות כהן? אין שום בעיה – הכל בסדר גמור" – {טז, ה} **וַיִּדְבֹר אֶל קֶרַח וְאֶל כָּל עֵדָתוֹ לֵאמֹר בִּקֹּר וַיֵּדַע ה' אֶת אֲשֶׁר לוֹ וְאֶת הַקָּדוֹשׁ וְהַקָּרִיב אֵלָיו וְאֶת אֲשֶׁר בּוֹ יִקְרִיב אֵלָיו**.

שאלת השאלה – ולמה דוקא בבוקר?

אומר רש"י – **בקר וידע וגו'**. עתה עת שכרות הוא לנו ולא נכון להראות לפניו והוא היה מתכון לדחותם שמא יחזרו בהם.

{שם ו} **זאת עשו קחו לכם מחתות קרח וְכָל עֵדָתוֹ: {ז} וְתָנוּ בָּהֶן אֵשׁ וְשִׁימוּ עָלֶיהֶן קֶטֶרֶת לִפְנֵי ה' מִחֹר וְהָיָה הָאִישׁ אֲשֶׁר יִבְחַר ה' הוּא הַקָּדוֹשׁ רַב לָכֶם בְּנֵי לֵוִי**.

שמביא כהן הרי היא נשרפת כולה, ולא נאכל ממנה כלום, ומכאן דורשים הכהנים: **הואיל ועמר ושתי הלחם ולחם הפנים** שהן מנחות הבאות משקלי הציבור ונאכלות לכהנים, **שָׁלְנוּ** הם, שיש לנו חלק בהם ע"י השקלים שנתנו, **היאך נאכלים** היאך מותר לנו לאוכלם, והרי דינם כדין מנחת כהן, שהיא נשרפת כולה? מכאן שאם הם נאכלים ראייה היא, שאין אנו חייבים ב'מחצית השקל', ואין אנו שותפים במנחות אלו. ברם, רבן יוחנן בן זכאי סובר, שאין לדרוש כך, לפי שלא נאמרה שריפה אלא במנחת כהן יחיד, אבל במנחת ציבור, אעפ"י שיש לכהנים חלק בה, אינה נשרפת כולה. והלכה שכהנים חייבים ליתן מחצית השקל, אלא שאין ממשכנים אותם ...

יוצא א"כ שקרבן ציבור לא ניתן להפרדה, היות והחלק של כולם נמצא בתוכו – וא"כ איך ביקש משה שחלקם לא יעלה על המזבח?

בא **האבן עזרא**, ואומר דבר חידוש; דתן ואבירם רצו ש'העסק' שלהם יצליח ולכן הביאו קרבן על הבוקר³;

כותב האבן עזרא – ויחר. זה הדבור כבר פירשתינו כי העולה והמנחה מארכת האף על הרשעים ודתן ואבירם היו אנשים גדולים והקריבו מנחה קודם זה המעשה וזה טעם אל תפן אל מנחתם ופנה אלי כי לא נשאתי חמור אחד מהם ופירוש נשאתי ששמתי משא עליו.

בא **רבינו בחיי** ומטיל פצצה:

כותב רבינו בחיי – אל תפן אל מנחתם. ידוע כי העולה והמנחה נותנת אריכות אף על הרשעים, ועל כן התפלל שלא יאריך להם אלא שיענישם מיד. ורש"י ז"ל פירש אל תפן אל מנחתם, הקטרת שהם מקטירים לפניך מחר – אל תפן אליה. נראה שדעתו כי מנחתם לדתן ואבירם יחזור, וכן דעת הרמב"ן ז"ל.

ואם כן יש לי לשאול למה יתפלל משה עליהם לבדם כי הם לא היו עקר, ועוד שלא ידע להם זכות שתעמוד להם שיתירא ממנו, ועוד שהיה לו להתפלל על כללם להענישם בעונש שוה על ראש כולם יחול, ולמה יפרוט בתפלתו את אלו בלבד. על כן נראה לי לומר כי מנחתם יחזור לנשיאים, על הקרבן שהקריבו בחנכת המזבח, כל אחד מהם קערה ומזרק שניהם מלאים סלת בלולה בשמן למנחה, וזה טעם מנחתם...

עוד שתי שאלות, וניגש לביאור הדברים:

פסוקה זוהמתם וממילא פסוקה המיתה; אמר השטן: "אם ככה, 'נגמרה העבודה' – קח את הקטורת!"

אומר המדרש {תנחומא, צו, אות ט} – **כיון שראה משה, אמר ליה לאהרן: מה אתה עומד, קח את המחתה ותן עליה אש (במדבר יז, יא). אמר ליה אהרן, מרי משה, להרגני אתה מבקש. בני מפני שהקריבו לפניו אש הדיטות, נשרפו, שנאמר: ויקריבו לפני ה' אש זרה, ותצא אש מלפני ה' ותאכל אותם (ויקרא י, א-ב). ולי אתה אומר, קח את המחתה. בני הכניסו אש זרה ונשרפו, ואני מוציא אש קדוש לחוץ ואני מת ואיני נשרף. אמר לו משה, לך ועשה מהרה מה ששמעת. עד שאתה עומד ומשיח, הם מתים. אלא עשה מהרה, שנאמר: והולך מהרה אל העדה וכפר עליהם כי יצא הקצף (במדבר יז, יא). כיון ששמע אהרן כן, אמר, ואלו אני מת על ישראל, איני קדאי?! מיד, ויקח אהרן כפאשר דבר משה (במדבר יז, יב).**

לפני שאותם 250 איש מקריבים את הקטורת, פונה משה לקב"ה; אומרת התורה: {טז, טו} **ויחר למשה מאד ויאמר אל ה' אל תפן אל מנחתם וגו'.**

אומר **הרב זייטשיק** {תורת הנפש, פר' קרח אות ג} – הלא חוטאים ורשעים היו, ומשום מה צריך לבקש שלא תתקבל מנחתם ותפלתם? אלא כיון שהיה בהם איזה נדנדוד של מחשבה קלילה לשם שמים שאינה מתבטלת, חושש היה שמא יצליחו להמשיך להמשיך אליהם איזו חנינא והכרה, ומשום כך נתאמץ בתפלה לפני הקב"ה שלא יקבל את תפלתם ומנחתם, ותפלתו של משה בדרך כלל היתה כ"כ איתנה.

עכ"ד.

אומר **רש"י** – אל תפן אל מנחתם. לפי פשוטו הקטרת שהם מקריבים לפניך מחר אל תפן אליהם. והמדרש אומר יודע אני שיש להם חלק בתמידי צבור, אף חלקם לא יקבל לפניך לרצון, תניחנו האש ולא תאכלנו.

לכאורה, בקשתו של משה רבינו לא מובנת עפ"י דברי המשנה:

אומרת המשנה {מסכת שקלים פ"א מ"ד} – **אמר רבי יהודה, העיד בן בוכרי בביבנה: כל כהן ששוקל שנותן 'מחצית השקל' אינו חוטא** – כלומר: אעפ"י שאינו חייב לשקול, ואם הוא שוקל הריהו כנותן שקלו נדבה, ונמצאו קרבנות הציבור באים מנדבת יחיד, מכל מקום אינו חוטא, לפי שהכהן מוסר את שקלו לציבור במתנה גמורה, ונמצא שאין הקרבנות באים אלא משל ציבור. **אמר לו רבן יוחנן בן זכאי לבן בוכרי: לא כי אין הדבר כך, אלא כל כהן שאינו שוקל חוטא** שאף הכהנים חייבים ב'מחצית השקל', **אלא שהכהנים דורשים מקרא זה לעצמן** לטובת עצמם: {ויקרא ו} **וכל מנחת כהן כליל תהיה לא תאכל** – מנחה

³ **ברוך שאמר:** כנראה שהם למדו את זה מדברי הגמרא {מסכת ברכות 30, א} – **גבבא אפומא דמחתרתא רחמנא קריא;** פירוש הדבר, גם הגבב, לפני שניגש לגנוב, תולה בטחונו בקב"ה שיעזור לו ב'מלאכתו' – "יהי רצון מלפני אבינו שבשמים שהזקנה תישן, והכסף של הביטוח לאומי עדיין לא בוזבז ושלא יתפסו אותי במהלך הגניבה!" ©

כותב הנצי"ב מוולוז'ין {העמק דבר} – על כרחך יש להבין שר"ן איש היו באמת גדולי ישראל בכל פרט גם ביראת ה', והיתה מניעת הכהונה (שהיא גורמת דבקות ואהבת ה') כאש בוערת בקרבם, לא לשם שררה וכבוד המדומה כי אם להתקדש ולהשיג מעלה זו ע"י עבודה. וגם המה ידעו אשר דבר ה' אמת בפי משה ואין להרהר אחריו ח"ו, רק הרהרו בלבם אחר רצון ה' ומסרו עצמם למסירת נפש ולמות על אהבת ה', כי 'עזה כמות אהבה' {שיה"ש ח, ו} ... והכי נמי המה בקשו להשיג מעלת אהבת ה' ע"י עבודה, אע"ג שידעו שלא ינקו ובודאי יקוים דבר משה, וזה מיקרי "החטאים האלה בנפשותם" – שביקשו לאבד את נפשם רק להשיג מעלת האהבה וחסידות, מה שאינו לפי הרצון ממנו יתברך שמו.

פירוש אותם, אותם 250 אנשים ידעו שימותו ובכל זאת לא נמנעו מהקרבת הקטורת! – איך יכול להיות דבר כזה?!

מסביר האור החיים הקדוש {פ' אחרי מות} – והוא אומר **בקרבתם לפני ה'**, ואומרו **וימותו** בתוספות וא"ו, רמז הכתוב הפלאת חיבת הצדיקים, שהגם שהיו מרגישים במיתתם לא נמנעו מקרוב לדביקות נעימות עריבות ידידות חביבות חשיקות מתיקות עד כלות נפשותם מהם והבן ובחינה זו אין מכיר איכותה...

פירוש הדבר, גם נדב ואביהוא ידעו שימותו – אז למה הם עשו את זה? אין לנו הבנה לסיבת המעשה!

כדברים האלה, **אומר ר' צדוק הכהן מלובלין** {צדקת הצדיק, אות ס"ה} – והנה גם המאיתיים וחמשים איש לא שוטים היו, כמו שאמרו ז"ל שהיו ראשי סנהדראות, ואמרו ז"ל {שם} שהיו בכללם שנים עשר הנשיאים. וכן מורה לשון הכתוב 'אתם המיתם את עם ה'', והם רק יחידים וקראום עם ה' לפי ששקולים כנגד כל העם, והאמינו למשה רבינו ע"ה שיכול להענישם [ובכל זאת עשו את המעשה].

האמת היא, שאלו דברי גמרא במסכת יומא:

אומרת הגמרא {מסכת יומא ט, א} – **אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן: מאי דכתיב {משלי י-כז} יראת ה' תוסיף ימים ושנות רשעים תקצרנה? "יראת ה' תוסיף ימים" – זה מקדש ראשון, שעמד ארבע מאות ועשר שנים ולא שמשו בו אלא י"ח כהנים גדולים, הרי האריכו ימים מפני שהיו יראי ה'; "ושנות רשעים תקצרנה" – זה מקדש שני, שעמד ד' מאות ועשרים שנה ושמשו בו יותר משלש מאות כהנים גדולים. צא חסר מהם מארבע מאות ועשרים שנות הבית, מ' שנה שמש שמעון הצדיק בכהונה גדולה, ושמונים שנה שמש יוחנן כהן גדול, עשר שמש ישמעאל בן פאבי, ואמרי לה ויש אומרים: י"א שמש ר' אלעזר בן חרסום ונשארו מאתיים שבעים ותשע שנה לכל שאר הכהנים (שמספרם**

בבוקר כולם מתים, באים עם ישראל לפני משה רבינו; אומרת התורה: {יז, ו} **וילנו כל עדת בני ישראל ממחרת על משה ועל אהרן לאמר אתם המיתם את עם ה' – משה ואהרן הרגו אותם?!** – הם לא הקשיבו לאזהרות שנאמרו להם, הרי הוא הזהיר אותם שרק א' יצא ח'! – למה הדבר דומה? למנהל עבודה שהציב גדרות מסביב לאתר בניה ושם שלט: 'סכנה! קו מתח גבוה – אסור לגעת!!' – והאנשים לא הקשיבו לאזהרות ובכל זאת נכנסו לאתר בניה – נגעו ומתו! – מה המנהל עבודה אשם?!

אומר הרמב"ן – **אתם המיתם את עם ה'**. אמר אונקלוס אתון גרמתון דמית עמא דה' יפתור כי יאשימו אותם על שנתנו העצה הזאת להקטיר קטורת זרה לפני ה' מדעתם שהמקריבים אותם נשרפים כי השם לא אמר למשה להקריב הקטורת הזאת והוא לא אמר לישראל בשם ה' לעשות כן אם כן מעצמם נתנו העצה הזאת אשר מתו בה העם והיו יכולין לתת אות ומופת אחר במטה או בזולתו...

בא האור החיים הקדוש ומסביר מה היתה טענתם; באו העם למשה בטענה – "למה לקחת את כל המאיתיים חמשים ונתת להם קטורת – למה לא לקחת רק את קרח בתור דוגמא, וממילא הוא היה סמל לכולם?!" – כולם היו רואים במיתתו וככה היה ניגמר הסיפור;

אומר האור החיים הקדוש – אכן תרעומת העדה היתה על מה שעשה משה המבחן של הקטרת בכולן יחד שהיה לו לעשות המבחן בקרח לבד וכשהיה ה' עושה בו המשפט לא היו נגשים המאיתיים וחמשים נשיאי עדה ולא היו מתים, והוא אומרו **לאמר אתם המיתם** וגו' פירוש במאמרם שאמרתם להם קחו איש מחתתו וגו' חמשים ומאיתיים בזה המיתם את עם ה', ולא התרעמו העדה על מיתת קרח דתן ואבירם אלא על המאיתיים וחמשים שכולן היו ראשי סנהדראות, ולדברי רז"ל שאמרו שתרעומת העדה היתה למה שציום להקטיר הקטורת שהיא עבודה יותר קדושה וחמורה ולא עשה המבחן באחד משאר עבודות, יתבאר גם כן על זה הדרך **לאמר אתם המיתם** פירוש במאמרם שאמרתם להם להקטיר קטורת אתם הייתם סיבה שימותו.

אומר התפארת יהונתן – ונראה לתת טעם במה דאמרו "אתם המיתם" למה זה דוקא ממחרת רק דזה היה טענתם דאם היו מזידין היו ראויים למיתה משא"כ אם היו שוגגין שנתפסו בעצת קרח אזי אינן ראויין כלל למיתה וכיון דראו דרקועי ציפוי למזבח ממחתותם אמרו אם היו מזידין לא היה להם לעשות זאת, דאין קטיגור נעשה סניגור ומוכח דלא היו מזידין⁴ ע"כ אמרו מיד ביום המחרת אתם המיתם וגו'.

מהדברים האלה, נוכל לעבור לביאור הדברים:

⁴ **ברוך שאמר**: וממילא לא התחייבו מיתה.

לאחר כמה ימים, ראיתי תמונה של נמר מפהק, ולמטה היה כתוב 'צולם ע"י ג'ק נז"ל, תמונתו האחרונה לפני שנטרף ע"י נמר' – אמרתי לעצמי: "הצלם הזה נורמלי? ! בוא תצלם סביונים כאן בגן, למה אתה צריך נמר מפהק? ! למות בשביל תמונה – בשביל מה צריך את זה?!"

להבדיל בין החול לבין הקודש – באים 250 אנשים, ורוצים להקטיר קטורת, אומרים להם: "אתם תמותו מזה!", והם מבחינתם אומרים: "אין בעיה – אז נמות!" – מוכנים למות בשביל קטורת? ! מה הולך כאן??

שימו לב לפצצה הבאה: ©

בא **רבינו בחיי** ומגלה מי היו הראשים של אותם 250 ראשי סנהדראות:

אומר רבינו בחיי – ומכלל חמשים ומאתים אלו היו שנים עשר הנשיאים שהקריבו בחנוכת המזבח ...

רוצים לדעת את שמותם? בואו נקרא:

אומרת התורה: {במדבר א, ה} **וְאלֹהֵי שְׁמוֹת הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר יַעֲמְדוּ אִתְּכֶם לְרִאשׁוֹן בֶּן שְׁדִיאוֹר: {ו} לְשִׁמְעוֹן שְׁלֵמִיאל בֶּן צוּרִישָׁדִי: {ז} לִיהוּדָה נַחֲשׁוֹן בֶּן עֲמִינָדָב: {ח} לִישָׁשָׁר נִתְנָאל בֶּן צוּעָר: {ט} לְזַבּוּלֵן אֱלִיאָב בֶּן חֵלֶן ... {טז} אֵלֶּה קְרִיאֵי הָעֵדָה נְשִׂאֵי מִטּוֹת אֲבוֹתֶם רָאשֵׁי אֲלֵפֵי יִשְׂרָאֵל הֵם.**

ממשיך רבינו בחיי ואומר – וכן דרשו רז"ל מגזרה שוה קריאי קריאי, כתיב הכא 'נשיאי עדה קריאי מועד', וכתיב במדבר סיני {במדבר א} 'אלה קריאי העדה נשיאי מטות אבותם'.

אם ככה, נוכל להבין:

פותחת הפרשה: {טז, א} **וַיִּקַּח קָרַח בֶּן יִצְחָר בֶּן קֵהֶת בֶּן לֵוִי וְדָתָן וְאַבְיָרִים** – ומי היו איתם ביחד?? {שם ב} **חֲמִשִּׁים וּמֵאָתִים נְשִׂאֵי עֵדָה קְרָאִי מוֹעֵד** – אותם י"ב נשיאים שהביאו קרבנות ביום חנוכת המשכן, הצטרפו למחלוקת קרח!!!

חשבתי שאת הדברים האלה אומר **רבינו בחיי** – רצתי לא' מתלמידי החכמים שבדור, ואמרתי לו בהתרגשות: "כבוד הרב, לא תאמין – תראה מה אומר רבינו בחיי!"

אמר לי אותו ת"ח: "תסלח לי כבודו, אולי יכול להביא רגע חומש?" – הלכתי והבאתי חומש; פתחנו רש"י בפרשה – מי היו אותם מאתים וחמשים אנשים?

כותב רש"י – מה עשה, עמד וכנס מאתים חמשים ראשי סנהדראות, רבן משבט ראובן שכניו, והם אליצור בן שדיאור

יותר ממאתים תשעים וששה), **מכאן ואילך צא וחשוב** ותמצא **שכל אחד ואחד לא הוציא שנתו** שמת בתוך שנתו הראשונה ככה גדול, שהואיל והיו הכהנים בימי בית שני רשעים, נתקצרו ימיהם והיו מתים.

יוצא מדברי הגמרא, שבבית שני לא היה כהן גדול אחד שהשלים את שנתו. המקסימום היה שנה, והיו כאלה שמתו כבר במחצית השנה עוד לפני שהתחילו בעבודה. זאת אומרת, שכל שנה היו נכנסים ומקטירים קטורת כמו צדוקים ומתים באותו רגע! – כי כל כהן גדול שהיה נכנס לקדש הקדשים עם מחשבות זרות, היה מת על המקום!

אספר לכם סיפור: היה לי שיעור קבוע לצעירים ברמת גן. שמת לי לב, שכמה שבועות כבר, אחד הבחורים שהיה מגיע באופן קבוע לשיעור, הפסיק להגיע. שאלתי את החבר'ה: "איפה הוא?", אמרו לי: "הוא נסע לתפוס ראש".

"איפה 'תופסים ראש'?", שאלתי.

"בח'ל".

הבחור נסע למקום בשם 'טיבט' – סוף העולם ימינה © – ושם בטיבט, יש את הרי ההימליה.

"מה יש לעשות שם?!"

"תשמע, הבחור הזה בימ"מ, כל היום מטפס, ממש כמו חתולה".

אחרי שנה, הבחור סיים 'לתפוס ראש' ונחת בשיעור © ; אני שואל אותו: "תגיד, איפה היית???"

"הלכתי לתפוס ראש בהימליה".

"מה יש בהימליה???"

אמר לי: "הרב, אין לך מושג מה זה !!! לפני שהתחלנו את המסע עשינו תמונה 50 חבר'ה, כי יודעים שלא בטוח שכולם יחזרו ... לוקחים שני מקלות כל אחד, ויוצאים לדרך ... התחלנו את המסע 50 חבר'ה, חזרנו רק 19!"

שאלתי אותו: "תגיד לי אתה נורמלי, מה יש לך לחפש שם?!", ואז הוא אמר לי: "תגיד לי, נגעת פעם בענן?!"

"לא ... בשביל מה אני צריך לגעת בענן?!"

"אתה יודע מה זה לגעת בענן ???! תאמין לי, פעם אחת אתה נוגע בענן, אתה לא נוגע יותר ברצפה!" –הסתכלתי עליו ולא הבנתי מה ההתלהבות הגדולה ...

אומר הזית רענן – דוחה את השבת. דלפי שהקריבו שוה דמי לקרבן צבור ודחי שבת.

זאת אומרת, היות וקרבנות הנשיאים היו שווים זה לזה נחשב להם כאילו הקריבו בצבור. לעומת נדב ואביהוא שהביאו קרבן יחיד ולא קרבן ציבור, ולכן קרבנם לא התקבל.

ממשיך הדרשות בית ישי – וכדאמרין בגמ' פ"ק דכריתות {ו' ב'}, כל תענית שאין בה מפושעי ישראל אינו תענית, שהרי חלבנה ריחה רע ומנאה הכתוב עם סממני הקטרת {ויש להוסיף כי קטרת מלשון 'קשר' וכדאיתא בזהר (ח"ג קנ"א ב) קטרת קשירו הוא דכולא}.

והנה בילקוט פרשת ראה, על הפס' "לא תתגודדו ולא תשימו קרחה וגו'", לא תשימו אגודות אגודות וכו' שלא תשימו קרחה בכם, כשם שעשה קרח, שחלק לישראל ועשאן אגודות אגודות ועשה קרחה בישראל. וא"כ כיון שיי"ב הנשיאים גלו אדעתיהו השתא דניחא להו בפירוד, ומעלת הציבור אינה ספונה אצלם, שפיר ביקש משה – "אל תפן אל מנחתם" שהקריבו בחנוכת המזבח.

כעת נוכל להבין, מאיפה קבלו אותם מאתים וחמשים איש את האומץ להקריב קטורת – באו אותם י"ב נשיאים ואמרו להם: "רבותי, אנחנו הבאנו קטורת ולא קרה לנו כלום – אין מה לדאוג, לא מתים מזה!!!"

בא השם משמואל ומסביר, מדוע בקש משה רבינו לבחון אותם דוקא בקטורת ולא בדבר אחר;

אומר השם משמואל {פר' קרח שנת תר"ע} – אך הטעם דקטורת היא לשון קישור, והוא שבקטורת יש י"א שממנים ואחד מהן חלבנה, וע"י שאר סממני הקטורת גם החלבנה נהפכת להיות מעלה ריח טוב, וא"כ היה שפיר בחינה ...

א"כ אמה להם משה: "אם אתם סוברים 'פי כל העדה כלם קדושים וכתובם ה', ממילא הקטורת לא שייכת אליכם כי לכם יש רק י' סממנים ולא י"א עם החלבנה, והרי נאמר 'ואם חסר אחת מכל סממניה – חייב מיתה'" – ממילא, אם הם חסרו את החלבנה הם התחייבו מיתה ולמחרת זה אכן קרה!

וחבריו וכיצא בו – פירוש, שגם הם נשיאים [כפי שמנינו קודם!]

פירוש הדבר, בתוך אלו שמרדו במשה רבינו היו נמצאים גם נשיאי העדה!!!

עפ"י הדברים האלה, נוכל להבין פשט נפלא:

משה רבינו פונה לקב"ה ומבקש ממנו – "אל תפן אל מנחתם" – לאיזו מנחה?! למנחה שהקריבו הנשיאים.

נשאלת השאלה – מה קשורה עכשיו המנחה שהקריבו הנשיאים, זה הרי היה חצי שנה קודם?!

בא הדרשות בית ישי {סימן נ"ו} ואומר פשט יפהפה:

אומר המדרש {במדבר רבה, פרשה יג, אות ב} – **אמר רבי שמעון בן יוסינה שלשה דברים כתוב כאן** שאמר שלמה המלך בשיר השירים: **אריתי מורי עם בשמי, אכלתי יערי עם דבשי, שתיתי ייני עם חלבי, כנגד שלשה דברים שעשו הנשיאים שלא כהגן וקבלם הקדוש ברוך הוא, ואילו הן: בכל מקום אין היחיד מתנדב בקטרת, והנשיאים הביאו, (במדבר ז, יד): כף אחת עשרה זהב מלאה קטרת. בכל מקום אין היחיד מביא חטאת אלא אחר ידיעת חטאו, ואילו הביאו שעריר שלא בחטא. בכל מקום אין קרבן יחיד דוחה את השבת, וכאן קרבן יחיד דוחה את השבת.**

אומר הדרשות בית ישי – דלכאורה קשה קושיא גדולה. דהנה נדב ואביהוא נענשו קשות על שהקטירו קטרת יחיד, ואילו בו ביום ממש הקריב נחשון בן עמינדב קטרת יחיד, ונתקבלה לפניו ית' באהבה. ומה נשתנתה קטרת נדב ואביהוא מקטרת זו?

אומר המדרש {ילקוט שמעוני, נשא, רמז תשי"ז} – [זאת חנכת המזבח] **מאת נשיאי ישראל.** מה ת"ל מאת נשיאי ישראל? אלא מלמד שהתנדבו מעצמן והיה קרבן כולן שוה, כארכן כן רחבן כן משקלן. רבי ישמעאל אומר: מה ת"ל 'מאת נשיאי ישראל'? אלא מלמד שנדבו מעצמן כולן שוה ולא הקריב אחד מהן יותר על חברו, שאלו הקריב אחד מהן יותר על חברו, לא היה אחד מהן דוחה את השבת.

נכנסים בס"ד לחודש תמוז, החודש שבו נפרץ המצור על ירושלים ויהי רצון שנזכה לראות בבנין בית המקדש השלישי שיבנה ב"ב אמן ואמן!!!

משיחותיו של הרה"ג הרב ברוך רוזנבלום שליט"א

בס"ד

פרשת קרח – "עושר שמור לבעליו לרעתו" – שנת תשפ"א.

במשפחת יצהר! – אה, אבל דתן ואבירם דרשו שהעבודה תחזור לשבט ראובן, וה – 250 איש דרשו שהעבודה תחזור לבכורות – ולא רק לבכורות של לוי – כל א' רצה משהו אחר! וזה פירוש "מחלקת קרח וכל עדתו" – שהם בינם לבין עצמם חלקו זה על זה.

עוד, אומרת המשנה באבות {פ"ה מ"ו} – עשרה דברים נבראו בערב שבת בין השמשות, ואלו הן, פ"י הארץ, ופ"י הבאר, ופ"י האתון וגו'.

הקב"ה ברא את פ"י הארץ לצורך קרח ועדתו, שעד היום, כפי שאומרת הגמרא⁶, הם צועקים "משה אמת ותורתו אמת והן בדאין".

פרשת השבוע שנקרא בע"ה בשבת זו, פרשת קרח – הפרשה שנקראת ע"פ המשנה במסכת אבות⁵ 'מחלוקת קרח ועדתו';

אומרת המשנה {שם פ"ה מ"ז} – כל מחלוקת שהיא לשם שמים, סופה להתקיים. ושאניה לשם שמים, אין סופה להתקיים. איזו היא מחלוקת שהיא לשם שמים, זו מחלוקת הלל ושמאי. ושאניה לשם שמים, זו מחלוקת קרח וכל עדתו.

נשאלת השאלה – לכאורה, היתה צריכה המחלוקת להיקרא 'מחלוקת קרח ומשה' – ולמה נקראה 'מחלוקת קרח ועדתו'?

מבאר האברבנאל, שבתוך העדה הם חלקו א' עם השני; קרח בעצמו רצה להיות כהן גדול ולא היה אכפת לו מי בכור ומי לא – "בכל מצב אני הבכור, כי אני הראשון שנולד

⁵ ברוך שאמר: פ"ה מ"ז.

⁶ ברוך שאמר: מסכת ב"ב דף ע"ד.

פוחתת הפרשה: {במדבר טז, א} וַיִּקַּח קָרַח בֶּן יִצְהָר בֶּן קֹהֵת בֶּן לֵוִי וְדָתָן וָאֲבִירָם בְּנֵי אֱלִיאָב וְאוֹן בֶּן פֹּלֶת בְּנֵי רְאוּבֵן: {ב} וַיִּקְמוּ לִפְנֵי מֹשֶׁה וְאַנְשֵׁים מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל חֲמִשִּׁים וּמֵאֹתִים נְשִׂאֵי עֵדָה קְרָאִי מוֹעֵד אֲנָשֵׁי שֵׁם.

נשאלת השאלה – מה זה המספר 'חמשים ומאות'?

כותב הכלי יקר – בן יצחק הוא לשון שמן שחלק על הכהונה על אשר יצק על ראש אהרן שמן המשחה אשר מחציתו מאתים וחמשים כדאיתא פר' כי תשא (ל, כג), ועל כן לקח למחלוקתו חמשים ומאותים איש, אף על פי ש"א שלקח מספר זה כדי שיעלה ג"כ לכל שבט כמספר סנהדרין קטנה כשתצרך אליהם עוד ג' דתן ואבירם ואון, חוץ משבט לוי שלא היה איש מביניהם, מ"מ לפי דרכנו נוכל לומר שלכך לקח מספר זה לומר אלו בני היצחק אשר ראויין להיות נמשח בשמן המשחה אשר מחציתו חמשים ומאותים כמו שנמשח בו אהרן, בן קהת.

פירוש הדבר, לקחו כ"ג חברי סנהדרין קטנה מכל שבט ושבת (חוץ משבט לוי) = 253, שבתוכם היו כלולים גם דתן ואבירם ואון בן פלתי.

ומי היו אותם "נשיאי עדה"?

אומרים חז"ל, הראשון שבהם היה נחשון בן עמינדב. השני שבהם, היה נתנאל בן צוער. השלישי שבהם, היה אליאב בן חלן. הרביעי שבהם, היה אליצור בן שדיאור. החמישי שבהם, היה שלמיאל בן צורישדי; כל אותם האנשים שהביאו את הקרבנות ביום חנוכת המשכן – שנים עשר נשיאי העדות, יצאו לחלוק על משה רבינו!

אומר המדרש {במדבר רבה, פרשה יח, אות ג} – האנשים האלה אשר נקבו בשמות, אף על פי שלא פרסמן הכתוב נתן סימניהן, ומתוך המקראות את מבין אותם. משל למה הדבר דומה, לכן טובים שנמצא גונב כלים מבית המרחץ, ולא היה רוצה בעל הגנבה לפרסמו, התחיל נותן סימניו, אמרו לו מי גנב עליך, אמר להם אותו בן טובים בעל קומה ושניו נאות ושערו שחור וחסמו נאה, משנתן סימניו ידעו מי הוא. אף כן אף על פי שסתמן הכתוב, בא ונתן סימניהן ואתה יודע מי הם, נאמר להלן (במדבר א, טז יז): אלה קרואי העדה נשיאי מטות אבותם ראשי אלפי ישראל הם.

דבר נוסף, אומרת התורה בפרשת נשא: {ז, יב} וַיְהִי הַמִּקְרִיב בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן אֶת קֶרְבָּנוֹ נְחֹשֶׁן בֶּן עַמִּינַדָּב לַמִּטָּה יְהוּדָה;

אומרת הגמרא {מסכת מגילה י, ב} – אותו היום היתה שמחה לפני הקדוש ברוך הוא כיום שנבראו בו שמים וארץ.

אומרים חז"ל {במדבר רבה, פרשה יג, אות ה} – ויהי אמר רבי שמעון בר אבא בשם רבי יוחנן כל מקום שנאמר ויהי, משמש צרה ושמחה, אם צרה אין צרה כיוצא בה, ואם שמחה אין שמחה כיוצא בה ... ויהי המקריב, אמר להם אף היא אינה שמחה מפני שהיה צפוי לפני הקדוש ברוך הוא שהם הולכים עם קרח במחלקתו. אמר רבי יהודה בן רבי סימון בשם רבי לוי בן פרטה, משל לבן פולוטמין (שר) שגנב במרחץ והיה הבלני מתירא לומר לו שמו⁷, אף על פי כן פרסמו, בחרו אחד לבוש לבנים, כך אף על פי שלא פרש שמותן של נשיאים שחלקו עם קרח והלכו עמו, פרסמן ברמז (במדבר טז, ב): נשיאי עדה קראי מועד אנשי שם, כמה דתימא (במדבר א, טז): אלה קראי העדה נשיאי מטות אבותם וגו'. אנשי שם, שזכר שמותן בדגלים, כמה דתימא (במדבר א, ה): ואלה שמות האנשים אשר יעמדו אתכם וגו'.

בא רבינו בחיי ואומר, בוא וראה כמה דאגה התורה לכסות אותם; כשעברו עבירה נקראו "נשיאי עדה", אבל כשהביאו קרבנות הם נכתבו כל א' בשמו;

כותב רבינו בחיי – והנה זה מדרכי התורה שכל {משלי ג, יז} דרכיה דרכי נעים וגו' שפרסמן אצל המצוה והזכות בחנוכת המזבח, וכאן אצל הפורענות הסתירן.

ועוד, מה פירוש הדבר "קראי מועד אנשי שם"?

אומרים חז"ל {מסכת סנהדרין קי, א} – קראי מועד שהיו יודעים לעבר שנים ולקבוע חדשים. אנשי שם שהיה להם שם בכל העולם.

כותב הפסיקתא – אנשי שם. שהיו מפורסמים בממונם בשכלם ובבינתם.

בא הספר שמן ראש ומבאר בצורה נפלאה – מה פירוש הדבר "אנשי שם"; אומרים חז"ל במדרש, שבעבר היו אנשים נותנים שמות ע"פ נבואה;

בדרך אגב, בעבר היו אנשים מכירים בשמות – והגמרא מביאה על כך מעשה;

מספרת הגמרא {מסכת יומא פג, ב} – ר"מ ור' יהודה ור' יוסי הוו קא אזלי באורחא היו הולכים בדרך. ר' מאיר היה דייק בשמא ר' מאיר היה מדייק בשמו של בעל האכסניא לדעת אם שם נאה או מכוער הוא, ואילו ר' יהודה ור' יוסי לא הוו דייקו בשמא לא היו מדייקים בשם. כי מטו להווא דוכתא בעו אושפיזא כשהגיעו למקום אחר בקשו מקום ללון, יהבו להו ונתנו להם, אמרו לו התנאים לבעל האכסניא: מה שמך? אמר

⁷ ברוך שאמר: בזמנים ההם רק הבנים של השרים היו גנבים, שלא כמו היום שהשרים עצמם גנבים ©

עֲצֻמוּ וְאֵת עֶסְקֵי. וְיִמָּה זָכָה, זָכָה לְהַעֲמִיד שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִשְׁפָּחוֹת.⁸

אומר השמן ראש, קרח היה בטוח שההורים שלו היו כמו הדורות הראשונים, שצפו ברוח הקודש ועפ"ז נתנו את השמות, ולכן שאל "למה קרא קהת לבנו בשם 'יצהר'?"

יצהר, כידוע, זה 'שמן'. ואם היו משנים את הניקוד וקוראים לו 'שמן' – לא נעים בכלל;

כותב השמן ראש – ויש להבין הכוונה במה שקראם בשם 'אנשי שם'. ונראה דאיתא במדרש {בפרשתנו יח-טז}, אמר רבי לוי: למה חלק קרח על משה, אמר אני בנו של שמן, בן יצהר, שנאמר {דברים ז-ג} ותירושך ויצהרך, תירוש זה יין, ויצהרך זה שמן, ובכל משקים שתתן את השמן הוא נמצא עליו. ולא עוד אלא שכתוב {זכריה ד-ד} אלה שני בני יצהר העומדים על אדון כל הארץ, וכי יש לשמן בנים, אלא זה אהרן ודוד שנמשחו בשמן המשחה, אהרן נטל כהונה ודוד מלכות. אמר קרח, ומה אלו שנמשחו בשמן המשחה בלבד נטלו כהונה ומלכות, אני שאני בנו של שמן איני נמשח ונעשה כהן ומלך, מיד נחלק על משה ע"כ.

וביאורו הוא, כי נפש חיה הוא שמו {בראשית ב-ט}, בהשם של האדם בו כלול כל חיותו ומאורעותיו. וכמו שמצינו {יומא פג.} ... וכתוב בפירוש **מהרז"ו** {על המדרש שם}, דאיתא במדרש {ב"ר לז-ה} הראשונים על ידי שהיו משתמשים ברוח הקדוש היו מוציאים לשם המאורע, אבל אנו שאין אנו משתמשים ברוח הקדוש, אנו מוציאים לשם אבותינו. ופירושו שהראשונים היו צופים ברוח הקדוש, והיו רואים מה שיקרה לבניהם, היו קורין שם לבניהם כפי המעשה שיקרה להם. ואם לא צפה קהת ברוח הקדוש שזרע יצהר גדולים מכל בני קהת, לא היה קורא שם בנו יצהר. אבל האמת כי קהת היה צופה על שמואל הנביא שעתיד לעמוד ממנו שעתיד למשוח את שאול ואת דוד ע"כ.

כותב הדרשות אבן שועיב – אנשי שם שיצא להם שם בכל ונתפרסמו, ובמדרש שהיו בקיאים בשם המפורש ועל זה נתייאר משה והוצרך להתפלל "אל תפן אל מנחתם"⁹ אפילו שיזכירו השם ההוא.

⁸ **ברוך שאמר:** תארו לעצמכם היו אנשים גדולים כאלה היום, וא' מהם היה קורא לבן שלו 'קורונה' – כי בעוד 50 שנים יהיה קורונה ©

⁹ **ברוך שאמר:** וממה חשש משה? אומרים חז"ל {ילקוט שמעוני, תהלים רמז תתמ"ג} – כי בי חשק ואפלטוהו אשגבהו כי ידע שמי. א"ר יהושע בן לוי בשם רבי פנחס בן יאיר: מפני מה ישראל מתפללין בעולם הזה ואינן נענין, על ידי שאינם יודעין שם המפורש ... – היות ואותם אנשים ידעו את השם המפורש, חשש משה שהם יפנו לקב"ה והוא יענה לתפילתם.

להו בעל האכסניא: **כידור. אמר ר'** מאיר לעצמו: **ש"מ** מוכח משמו **שאדם רשע הוא, שנאמר {דברים לב-כ} כי דור תהפוכות המה,** והרי שמו "כידור" הוא כלשון הפסוק הזה, "כי דור כו'. בערב שבת, **ר' יהודה ור' יוסי** (שלא הקפידו בשמות) **אשלימו ליה כיסייהו** הפקידו אצל בעל הבית את ארנקיהם לשבת, **ר"מ** (שהקפיד בשמות) **לא אשלים ליה כיסיה** לא הפקיד אצלו את ארנקו. **אזל אותביה בי קיבריה דאבואה** הלך ר' מאיר וטמן את ארנקו בקבר אביו של בעל האכסניא. בלילה ההוא **אתחזי ליה בחלמיה** נראה הנפטר לבנו, בעל האכסניא, בחלומו ואמר לו: **תא שקיל כיסא דמנח ארישא דההוא גברא** בוא וקח את הארנק המונח לי מתחת לראש. **למחר, אמר להו** בעל האכסניא: **הכי אתחזי לי בחלמאי** כך וכך הראו לי בחלומי. **אמרי ליה** ר' מאיר לבעל האכסניא בכוונה לדחותו שלא ילך ויטול את ארנקו: **חלמא דבי שמשי לית בהו ממשא** החלומות של ליל שבת, אין בהם ממש, שמתוך שאדם שרוי במנוחה, הוא מהרהר ורואה חלומות. **אזל** הלך ר"מ לקבר **ונטריה כולי יומא** ושמר על ארנקו כל אותו היום, **ואייתיה למחר** והביאו במוצאי שבת. **אמרו לו** ר' יהודה ור' יוסי לבעל האכסניא: **הב לן כיסן** תן לנו את ארנקינו. **אמר להו** בעל האכסניא: **לא היו דברים מעולם** על איזה ארנקים אתם מדברים? **אמר להו ר"מ אמאי לא דייקיתו בשמא** מדוע לא דייקתם בשמו? **אמרו ליה: אמאי לא אמרת לן מר** מדוע לא אמר לנו האדון להזהר ממנו? **אמר להו** ר' מאיר: **אימר דאמרי אנא חששא** כשאמרתי לדייק בשמות, אמרתי רק ששם מכוּעַר מעורר חשש. **אחזוקי מי אמרי** האם אמרתי שצריכים עד כדי כך להחזיק אותו כרשע ולהזהיר אחרים מפניו? **משכוחו** לבעל האכסניא בדברים, **ועיילוהו לחנותא** והכניסוהו לחנות יין כדי להשקותו יין. **חזו טלפחי אשפמיה** ראו עדשים על שפמו, **אזלו** הלכו התנאים אצל אשתו של בעל האכסניא, ובקשו בשמו את ארנקיהם **ויהבו סימנא לדביתו** ונתנו סימן לאשתו ששלחם, שאכלו אותו יום, הוא ואשתו עדשים. בכך האמינה להם אשתו ומסרה להם את הארנקים, **ושקלוהו לכיסייהו ואייתו** לקחו את הארנקים והלכו לבעל האכסניא, להוכיח לו שהוא שקרן. **אזל איהו וקטליה לאיתתיה** הלך בעל האכסניא והרג את אשתו.

אומרים חז"ל {בראשית רבה, פרשה לז, אות ז} – רבי יוסי ורבן שמעון בן גמליאל, רבי יוסי אומר הראשונים על ידי שהיו מכירים את יחוסיהם היו מוציאים שמן לשם המאורע, אבל אנו שאין אנו מכירים את יחוסינו, אנו מוציאים לשם אבותינו. רבן שמעון בן גמליאל אומר הראשונים על ידי שהיו משתמשים ברוח הקדוש, היו מוציאים לשם המאורע, אבל אנו שאין אנו משתמשים ברוח הקדוש אנו מוציאים לשם אבותינו. אמר רבי יוסי בן חלפתא נביא גדול היה עבר שהוציא לשם המאורע, הדא הוא דכתיב ולעבר ילד שני בנים וגו', למה נקרא שמו יקטן, שהיה מקטין את

גזירה, וגזזה אותן. אמר לה: תני לי ראשית הגז, שכן אמר הקב"ה וראשית גז צאנך נתת לו. אמרה אין בי כח לעמוד באיש הזה. הריני שוחטת ואוכלת. כיון ששחטה אמר לה תני לי הזרוע והלחיים והקיבה. אמרה אפילו אחר ששחטתי אותן, לא נצלתי מידו. ואמרה הרי הן עלי חרם. אמר לה כולו שלי הוא, שכך אמר הקב"ה כל חרם בישראל לך יהיה. אמר להם קרח: נטל והלך לו והניחה בוכה, היא עם שתי בנותיה, כדין כולהן עבדין להא ביזתא עלובתא ותולין בקב"ה – "את כל זה הם עשו לאלמנה המסכנה, והם עוד אומרים שהקב"ה אמר להם לעשות את זה!"

ממשיך הכלי יקר – וראיה לזה שהרי אחר אשר נחה שקטה הארץ מן המחלוקת נתן ה' לאהרן המתנות ברית מלח עולם. ש"מ שקרח היה מערער עליהם, ואמר משה בזאת תדעון כי נתן ה' לאהרן המתנות חלף עבודתו כי כל דבר הניתן בבקר הוא הדבר הניתן בשמחה ובפנים מאירות¹¹ וזה הוראה שהנתינה דבר הגון כמו שפירש"י פר' בשלח (ז.טז) על המן שניתן בבקר. ולכך נאמר לקמן במתנות כהונה ואני הנה נתתי לך פירש"י בשמחה, כמו הנה הוא יוצא לקראתך וראך ושמח בלבו (שמות ד.יד) והיינו בפנים מאירות וכל דבר הניתן בשמחה ובפנים מאירות ניתן בבקר בבקר בהטיבו את אשר שאל כהוגן וא"כ הבקר יברר שהאמת עם אהרן, ויודע ה' את אשר לו. כי לו ית' הכסף והזהב ומשלו יתן לו ה' למשרתיו עושי רצונו ולא כמו שאמר קרח שלקחם בלא הורמנא דמלאכ ית'¹².

ומדקאמר משה לא חמור אחד נשאתי. ש"מ שכשם שחשדוהו שנתן לאהרן הכהונה כדי שיזכה במתנות כהונה כך חשדו את משה לומר אך לו המלוכה כדי לזכות בזה משפט המלוכה "את חמורכם יקח" וגו' (שמואל א ח.טז). ע"כ אמר כמתנצל לא זו שלא לקחתי בזרוע חמור של אחד מהם אלא אפילו במתנה לא לקחתי מהם לכך אמר נשאתי לשון וישא משאת מאת פניו. (בראשית מג.לד) ולפי שמדרך המלכים להרע למי שאין נותן לו מתנות לכך אמר ולא הרעותי את אחד מהם. ולפי מה שפירשנו למעלה שקרח חלק על הבריאיה אמר כאן בקר. כי מצד שאין אתה יכול להפך הבקר לערב בזה ויודע ה' את אשר לו. כי לו ית' תבל ומלואה והוא הממליך מלכים ובידו יתברך להקריב אליו את אשר יבחר בו.

לאחר הדברים האלה, נוכל ללכת לנק' נוספת לפני שניכנס לעומק הסוגיה:

לאחר שלמדנו מי הגיע לחלוק על משה רבינו, נעזוב את המחלוקת וניגש לסוף הפרשה;

בסוף הפרשה, בא הקב"ה ונותן לאהרן הכהן כ"ד מתנות כהונה; אומרת התורה: {ח, י} וַיְדַבֵּר ה' אֶל אֶהֱרֹן וְאָנִי הִנֵּה נֹתְנִי לָךְ אֶת מִשְׁמַרְתְּ תְּרוּמַתִּי לְכָל קֹדֶשׁ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לָךְ וְלִבְנֶיךָ לְחֶק עוֹלָם.

נשאלת השאלה – מה פתאום נכנס כאן ענין מתנות כהונה, לכאורה זה היה צריך להיות בחומש ויקרא!

אומר רש"י – ואני הנה נתתי לך. בשמחה. לשון שמחה הוא זה, כמו (שמות ד, יד) הנה הוא יוצא לקראתך וראך ושמח בלבו, משל למלך שנתן שדה לאוהבו ולא כתב ולא חתם ולא העלה בערכאין. בא אחד וערער על השדה. אמר לו המלך כל מי שירצה יבא ויערער לנגדך, הריני כותב וחותם לך ומעלה בערכאין, אף כאן לפי שבא קרח וערער כנגד אהרן על הכהונה, בא הכתוב ונותן לו עשרים וארבע מתנות כהנה בברית מלח עולם, ולכך נסמכה פרשה זו לכאן.

אומרת התורה: {טז, ה} וַיְדַבֵּר אֶל קָרַח וְאֶל כָּל עֵדְתוֹ לֵאמֹר בֶּקֶר וַיֵּדַע ה' אֶת אֲשֶׁר לוֹ וְאֶת הַקְדוֹשׁ וְהַקְרִיב אֵלָיו וְאֶת אֲשֶׁר יִבְחַר בּוֹ יִקְרִיב אֵלָיו.

אומר הכלי יקר – ויודע ה' את אשר לו. אין פירושו הגבלת זמן לאמר מחר יהיה האות הזה, דא"כ הל"ל בקר יודע ה', מהו ויודע בוי", ואשר אליו מבטיח ליה מהו לו. אלא כך פירושו הבקר יאמת ויברר הדין עם מי וזה לפי שקרח חלק על הכהונה ועל המתנות כהונה כדאיתא במדרש (ילקוט טז, א) במעשה אשר סיפר קרח לכל העדה;

מספר המדרש {ילקוט שמעוני, קרח, רמז תש"נ} – ובמושב לצים לא ישב. זה קרח שהיה מתלוצץ על משה ואהרן. מה עשה? כינס עליהם כל הקהל, שנאמר {במדבר טז, יח} וַיִּקְהַל עֲלֵיהֶם קָרַח אֶת כָּל הָעֵדָה. התחיל לומר לפניהם דברי ליצנות, אמר להן אלמנה אחת היתה בשכנותי ועמה שתי נערות יתומות והיה לה שדה אחת, באה לחרוש אמר לה משה לא תחרוש בשור ובחמור יחדיו. באת לזרוע, אמר לה שדך לא תזרע כלאים. באת לקצור ולעשות ערימה, אמר הניחו לקט שכחה ופאה. באת עשות גורן, אמר לה תני תרומה ומעשר ראשון ומעשר שני¹⁰. הצדיקה עליה את הדין ונתנה לו. מה עשתה? עמדה ומכרה את השדה ולקחה שתי כבשות כדי ללבוש גיזותיהן וליהנות מפירותיהן. כיון שילדו, בא אהרן ואמר לה: תני לי את הבכורות שכך אמר לי הקב"ה, כל הבכור אשר יולד וגו'. הצדיקה עליה את הדין ונתנה לו את הולדות. הגיע זמן

¹⁰ **ברוך שאמר:** רק מתחילה לקטוף את הפירות, כבר נופלים עליה מס הכנסה, מע"מ וביטוח לאומי ©

¹¹ **ברוך שאמר:** ולכן אמר "בֶּקֶר וַיֵּדַע" וגו' כי מה שנעשה בבוקר, נעשה אחרי שינה טובה ולכן זה נעשה ברוגע ובשמחה.

¹² **ברוך שאמר:** כלומר, שאהרן לוקח את זה מבלי שהקב"ה אמר לו לקחת.

מציל אין אברהם מציל את ישמעאל, אין יצחק מציל את עשו.

שואל השם משמואל, א"כ אז למה שמואל הנביא לא זיכה את קרח והוציאו מגיהנם, והרי הוא היה נכדו?

למפטיר, נקרא השבת הפטרה מספר שמואל א' ששם מסופר על חידוש המלוכה של שאול; כתוב בחז"ל, ששמואל הנביא היה באותו מעמד (כביכול) כמשה רבינו, שעל משה רבינו נאמר 'אב לנביאים הקודמים לפניו והבאים אחריו', ועל שמואל נאמר 'הגדול שבנביאים אחר משה רבינו', ולא בכדי אנחנו אומרים כל ערב שבת "מִשֶּׁה וְאַהֲרֹן בְּכֹהֲנֵי וְשִׁמּוֹאֵל בְּקָרְאֵי שְׁמוֹ" – משמע, ששמואל שקול כמשה ואהרן.

אומרת הגמרא (מסכת ברכות י' ב) – אמר אביי ואיתימא ר' יושא אומרים ר' יצחק: הרוצה להנות יהנה כאלישע ושאינו רוצה להנות אל יהנה כשמואל הרמתי, שנאמר (שמואל א ז-יז) ותשובתו הרמתי כי שם ביתו. וא"ר יוחנן: שכל מקום שהלך שם ביתו עמו.

אומר רש"י – "...שכל מקום שהיה הולך שם היה נושא כל כלי תשמישי בית עמו ואהל חנייתו שלא להנות מן אחרים."

לאחר הדברים האלה, נוכל לעבור ולקרוא כמה פס' מההפטרה:

כידוע, שמואל הנביא היה נביא גדול מאד שזכה למשוח למלוכה גם את שאול וגם את דוד המלך. כאשר הוא זקן, הוא מינה את בניו להיות שופטים על ישראל, כמ"ש (ש"א ח, א) **וְיִהְיֶה כְּאִשֶּׁר זָקֵן שְׁמוּאֵל וְיִשָּׁם אֶת בְּנָיו שְׁפָטִים לְיִשְׂרָאֵל ...** (ג) **וְלֹא הָלְכוּ בְּנָיו בְּדַרְכֵּי וַיִּטּוּ אַחֲרֵי הַבָּצַע וַיִּקְחוּ שֹׁחַד וַיִּטּוּ מִשְׁפָּט: (ד) וַיִּתְּקְצוּ כָל זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיָּבֹאוּ אֶל שְׁמוּאֵל הַרְמְתָּה: (ה) וַיֹּאמְרוּ אֵלָיו הִנֵּה אַתָּה זִקְנָת וּבְנֶיךָ לֹא הָלְכוּ בְּדַרְכֶּיךָ עֲתָה שִׁמָּה לָנוּ מֶלֶךְ לְשִׁפְטָנוּ כָּכָל הַגּוֹיִם: (ו) וַיֵּרַע הַדָּבָר בְּעֵינֵי שְׁמוּאֵל כְּאִשֶּׁר אָמְרוּ תָּנֶה לָנוּ מֶלֶךְ לְשִׁפְטָנוּ וַיִּתְּפֹלל שְׁמוּאֵל אֶל ה': (ז) וַיֹּאמֶר ה' אֶל שְׁמוּאֵל שְׁמַע בְּקוֹל הָעָם לְכָל אֲשֶׁר יֹאמְרוּ אֵלֶיךָ כִּי לֹא אֶתָּךְ מָאִסוּ כִּי אֲנִי מָאִסוּ מִמֶּלֶךְ עֲלֵיהֶם – הוּא שׂוֹאֵל אֶת הַקֶּב"ה אֶת מִי לַמְנוֹת בַּמִּקְוֶה, וְהַקֶּב"ה שׂוֹלֵחַ אוֹתוֹ לַמְנוֹת אֶת שׂוֹאֵל בֶּן קִישׁ – י, א) וַיִּקַּח שְׁמוּאֵל אֶת פֶּךָ הַשָּׁמֶן וַיִּצַק עַל רֹאשׁוֹ וַיִּשְׁקֶהוּ וַיֹּאמֶר הֲלוֹא כִּי מִשְׁחָךְ ה' עַל נַחְלָתוֹ לְנָגִיד ... (כד) וַיֹּאמֶר שְׁמוּאֵל אֶל כָּל הָעָם הִרְאִיתֶם אֲשֶׁר בָּחַר בּוֹ ה' כִּי אֵין כָּמֹהוּ בְּכָל הָעָם וַיֵּרְעוּ כָּל הָעָם וַיֹּאמְרוּ יְחִי הַמֶּלֶךְ – זֹרֻקִים אֶת שְׁמוּאֵל מִהֶנְהִגָּה וּמִקְבָּלִים אֶת שׂוֹאֵל – 'נִפְלָא בִּיּוֹתֵר!' – (כה) וַיִּדְבֹּר שְׁמוּאֵל אֶל הָעָם אֶת מִשְׁפַּט הַמֶּלֶכֶת וְגו' ... (כז) וּבְנֵי בְלִיעֵל אָמְרוּ מֶה יִשְׁעֵנוּ זֶה וַיַּגְדֵּהוּ וְלֹא הִבִּיאוּ לוֹ מִנְחָה וַיְהִי כַּמְחֲרִישׁ – אָמְרוּ הָאֲנָשִׁים: "לֹא נִרְאָה שֶׁהוּא מֵתָאִים ... זֶה לֹא זֶה ...";**

אמר להם משה: "רבותי, כל א' מכם רוצה להיות כהן? אין שום בעיה – הכל בסדר גמור": {טז, ו} **זאת עשו קחו לכם מחתות קרח וכל עדתו: {ז} ותנו בהן אש ושימו עליהן קטרת לפני ה' מחר והיה האיש אשר יבחר ה' הוא הקדוש רב לכם בני לוי.**

אומר רש"י – זאת עשו קחו לכם מחתות. מה ראה לומר להם כך, אמר להם בדרכי הגוים יש נמוסים הרבה וכומרים הרבה ואין כלם מתקבצים בבית אחד, אנו אין לנו אלא ה' אחד, ארון אחד ותורה אחת ומזבח אחד וכהן גדול אחד ואתם מאתים וחמשים איש מבקשים כהנה גדולה, אף אני רוצה בכך, הא לכם תשמיש חביב מכל, היא הקטרת החביבה מכל הקרבנות וסם המות נתון בתוכו שבו נשרפו נדב ואביהוא, לפיכך התרה בהם והיה האיש אשר יבחר ה' הוא הקדוש, כבר הוא בקדשתו. וכי אין אנו יודעים שמי שיבחר הוא הקדוש, אלא אמר להם משה הריני אומר לכם שלא תתחילו, מי שיבחר בו יצא חי, וכלכם אובדים.

למרות ששמע קרח את הדברים, הוא החליט בכל זאת ללכת על זה – ולמה?

אומר רש"י – וקרח שפקח היה מה ראה לשטות זה, עינו הטעתו, ראה שלשלת גדולה יוצאה ממנו, שמואל ששקול כנגד משה ואהרן. אמר בשבילו אני נמלט, ועשרים וארבע משמרות עומדות לבני בניו כלם מתנבאים ברוח הקדש, שנאמר (ד"ה א' כה, ה) כל אלה בנים להימן, אמר אפשר כל הגדלה הזאת עתידה לעמוד ממני ואני אדום, לכך נשתתף לבוא לאותה חזקה, ששמע מפי משה שכלם אובדים ואחד נמלט. אשר יבחר ה' הוא הקדוש, טעה ותלה בעצמו, ולא ראה יפה, לפי שבניו עשו תשובה, ומשה היה רואה. תנחומא.

בא הברא משה מאוזרוב ושואל שאלה נפלאה – "עינו הטעתו" – וכי העין שלו הטעתה אותו או שמא שכלו?

"עינו הטעתו" – פירוש הדבר, כשאתה הולך ברחוב ורואה מרחוק מישהו שנראה לך כמו הנכד שלך – "הנה מוישי!!!" – אבל כשאתה מתקרב, אתה מבין שזה לא הוא בכלל – וזה פירוש הדבר "עינו הטעתו" – חשבת שזה הנכד שלך, אבל לבסוף הבנת שזה לא הוא; קרח ראה את שמואל נכדו – הוא לא ראה מישהו אחר. אז מה שייך לומר "עינו הטעתו"? אם הוא היה חושב שזה שמואל ובפועל רואה את איציק, אז מובן ש"עינו הטעתו". אבל כאן הוא באמת ראה את שמואל, אז מה שייך לומר "עינו הטעתו", לכאורה היה צריך לומר "שכלו הטעה אותו"?

בא השם משמואל ושואל שאלה נפלאה נוספת;

אומרת הגמרא (מסכת סנהדרין קד, א) – ברא בן מזכי אבא אבל אבא לא מזכי ברא, דכתיב {דברים לב-לט} ואין מידי

שימו לב לדבר הנפלא הבא:

אומרת הגמרא (מסכת ברכות לה, ב) – כתוב "ואספת דגנך",
ללמדנו: **הנהג בהן מנהג דרך ארץ** נהוג במנהגו של עולם יחד
עם דברי התורה, דהיינו: עסוק בפרנסה, **דברי ר' ישמעאל ר'**
שמעון בן יוחי אומר: אפשר אדם חורש בשעת חרישה
וזורע בשעת זריעה וקוצר בשעת קצירה ודש בשעת דישה
וזורה בשעת הרוח תורה מה תהא עליה מתי יוכל לעסוק
בתורה? **אלא** על כרחנו אין זה המצב הרצוי, ולא לזה נתכוין
הפסוק באמרו "לא ימוש ספר התורה הזה מפריך", **אלא בזמן**
שישראל עושין רצונו של מקום מלאכתן נעשית ע"י
אחרים, שנאמר {ישעיה סא-ה} ועמדו זרים ורעו צאנכם וגו',
ובזמן שאין ישראל עושין רצונו של מקום מלאכתן נעשית
ע"י עצמן, שנאמר {דברים יא-יד} ואספת דגנך. ולא עוד
אלא שמלאכת אחרים נעשית על ידן שנאמר {דברים
כח-מח} ועבדת את אויביך וגו'.

א"כ ללמדנו מכאן שישנם שני מסלולים: ר' שמעון בר יוחאי
אומר, תלמידי חכמים יושבים ללמוד ולא עוסקים בשום דבר
אחר! לעומתו, ר' ישמעאל אומר שלא, אדם צריך לעסוק גם
במלאכה לצורך פרנסתו.

ניקח דוגמא שמוכרת לכולנו – הלל הזקן;

אומרת הגמרא (מסכת יומא לה, ב) – אמרו עליו על הלל הזקן
שבכל יום ויום היה עושה ומשתכר בטרפיק: חציו היה
נותן לשומר בית המדרש וחציו לפרנסתו ולפרנסת אנשי
ביתו.

בשפה שלנו היום: מאה שקל הוא נתן לפרנסת אנשי ביתו
כדי שיקנו: לחם, ירקות, גבינות וביצים. ומאה שקל הוא נתן
לשומר בית המדרש. וכעת עם יד על הלב, אם היה עולה
כסף להיכנס לבית המדרש, מי מכאן היה מגיע??? ☹ - אני
בטוח שכולם היו שולחים צלם שיסריט את השיעור בזום וילך
☹ - אבל הלל הזקן שילם חצי ממשכורתו להוצאות בית
המדרש!

ממשיכה הגמרא ואומרת – פעם אחת לא מצא להשתכר
ולא הניחו שומר בית המדרש להכנס, עלה ונתלה וישב על
פי ארובה כדי שישמע דברי אלהים חיים מפי שמעיה
ואבטליון. אמרו אותו היום ערב שבת היה ותקופת טבת
היתה וירד עליו שלג מן השמים, כשעלה עמוד השחר אמר
לו שמעיה לאבטליון: אבטליון אחי, בכל יום הבית מאיר
והיום אפל, שמא יום המעונן הוא? הציצו עיניהן וראו דמות
אדם בארובה. עלו ומצאו עליו רום שלש אמות מטר שמונים
שלג, פרקוהו והרחיצוהו וסיכוהו והושיבוהו כנגד המדורה.
אמרו: ראוי זה לחלל עליו את השבת...

נשאלת השאלה – מי מאתנו היה הולך בערב שבת לבית
המדרש כשיורד שלג בחוץ???

כנראה שאף אחד ☹; עושים שלום לפתיתי השלג דרך
החלון, ונכנסים בטיסה ישירה מתחת לפוך – תוך 4 דק'
רובנו כבר מתקשרים עם כל מלאכי השרת שבסביבה! ☹ -
ישיבה שלמה יושבת בבית המדרש, ושמעיה ואבטליון
מרכיבים שיעורי תורה כל הלילה!!!¹³

נשאלת השאלה – מי צודק – רשב"י או הלל הזקן?

התשובה היא, שאין צודק. אלא אלו שתי דרכים בעבודת
השם.

אומר הזוהר הקדוש {נשא דף קמ"ד ע"ב} – מה שבת קדש
לה' אף ר' שמעון קדש.

זאת אומרת, שר' שמעון בר יוחאי נקרא 'שבת' – שישב כל
השבוע ועסק רק בתורה; הלל הזקן היה צריך רק 'טרפיק'
אחד למחייתו – וכשהיה מרוויח אותו, היה מסיים את
מלאכתו וחוזר ללימוד התורה.

נשאלת השאלה – אם אחד שיושב ולומד כל היום תורה
נקרא 'שבת', איך נקרא אדם שעובד למחייתו כמה שעות
ביום ואח"כ ניגש לעסק התורה?

אדם שעובד מס' שעות ביום ולאחר מכן חוזר לעסוק בתורה,
נקרא 'מועד' – ולמה? כי אומרת הגמרא (מסכת ביצה כח, א) –
אין בין יו"ט לשבת אלא אוכל נפש בלבד.

אומרת לנו התורה: {טז, ב} **וַיִּקְמוּ לִפְנֵי מֹשֶׁה וְאַנְשֵׁי מִבְּנֵי**
יִשְׂרָאֵל חֲמִשִּׁים וּמֵאָתַיִם נָשִׂאִי עֵדָה קְרָאִי מוֹעֵד אֲנָשִׁי
שָׁם;

נשאלת השאלה – מה זה בדיוק "קראי מועד אנשי שם"?

בא הירושלמי במסכת יומא¹⁴ ואומר, שאסור לאדם שיועד
שם המפורש ליהנות מן הציבור, אלא הוא חייב לעבוד
לפרנסתו כמה שעות;

אומר המדרש {קהלת רבה שם} – **חַד אֶסְיִיא** היה רופא אחד
בְּצִפּוּרֵי הָהָא וְהָיָה בְּיָדוֹ שֵׁם הַמִּפְרָשׁ, כַּד בָּעָא לְמִדְמָן
וּכְשֶׁעָמַד לְהִפְטֹר מִהָעוֹלָם אָמַר: אֵית הָכָא בֶּר נָשׁ דְּמִימְסוֹר
לִיהָ הָאֵם יֵשׁ כָּאן בְּנָאֲדָם שְׂאוּל לְמִסוֹר לוֹ אֶת הָשֵׁם הַמְּפוֹרָשׁ?
אָמְרִין אֵית הָכָא אֲמָרוּ לוֹ הָאֲנָשִׁים: כֵּן! יֵשׁ כָּאן אֶת רַבִּי פִּנְחָס

¹³ **ברוך שאמר:** מידי פעם יוצא לי למסור שיעורים בלילות שבת
בשעה עשר וחצי בלילה, וכמה דק' אחרי תחילת השיעור אני
מוצא את עצמי הער היחידי בשיעור – כולם מתקשרים עם מלאכי
השרת ☹ אני יכול ללכת הביתה ואף א' לא ירגיש ☹
¹⁴ **ברוך שאמר:** יח, ב; וכן במדרש קהלת רבה פרשה ג.

אם אלה הדברים, נוכל לגשת לסגור את הקצוות:

אמרנו, שאדם שלומד כל היום נקרא 'שבת', ומי שעובד מס' שעות ואח"כ ניגש ללימוד נקרא 'מועד'; אלישע לא ידע את שם המפורש ולכן קיבל מתנות, ואילו שמואל ידע את השם המפורש ולכן לא נהנה מהבריות.

נשאלת השאלה – ע"פ הגמרא במסכת סוטה שהכהנים היו מברכים את העם בשם המפורש, איך יכול להיות שלכהן היה מותר לקבל מתנות כהונה???

אומר הספר מסילות הנביאים – התשובה על כך היא דבאמת לא מן הצבור היו מקבלים כי אם נתברכו מבית ה', "דהכהנים כי קא זכו משלחן גבוה קא זכו" {ביצה כא, א}, ונמצא דאין נהנים ממתנת בשר וגם אלא מידו הפתוחה הקדושה והרחבה, כי "כל מצות כהונה קנאן השם ונתן לכהונה" וכו' {ספרי קרח קט}.¹⁴

זה שאמר הכתוב אחר שציוה על הכהנים לברך את ישראל {במדבר ו, כז וברש"י}: "ושמו את שמי על בני ישראל, יברכום בשם המפורש", וכיון שהם יודעי שמי הרי אינם רשאים ליהנות משל אחרים, על כן "ואני אברכם, לכהנים" (כך פירש באמרות ה' ריש פרשת תרומה). וכן פירשו (ארץ החיים תהלים ט, יא) בדרך רמז בדבר הכתוב {שמות כה, ב}: "דבר אל בני ישראל ויקחו לי תרומה", וברש"י: "לי לשמי", היינו דכיון שהם צריכים להיות יודעי שמי, על כן יקחו בני ישראל לי תרומה, כלומר שהתרומה אשר הם מפרישים שלי הוא ואני נותנם לכהנים.

בדבר זה טעה קרח. כמסופר במדרש {ילקוט קרח תש"נ} שכינס עליהם כל הקהל והתחיל לומר לפניהם דברי ליצנות, הציג בפניהם סיפור ארוך על אלמנה ושתי יתומות שבשכנותו, איך שמשה ואהרן באו ולקחו ממנה תרומות ומעשרות ומתנות כהונה וכו'. יש לנו לירד לסוף דעתו בהבנת הנקודה המרכזית שבדבריו, כי לאו קטלא קניא באגמא הוה, ולא נעמד בפני אנשי דור דיעה עם הצגת עלילה משעשעת ומבדחת ('קומדיה' בלע"ז), אלא בדברים של טעם. שבא בטענה דעבודת הכהונה וקבלת מתנות הם תרתי דסתרי, בפרט הכהן הגדול מאחיו שעליו להיכנס לפני ולפנים ולהזכיר את השם הגדול והנורא מפורש יוצא, והרי לא יתכן דמי שעומד לשרת בקודש בשם המפורש יהא נהנה משל אחרים! בטענה זו בא להכחיש תורת משה אשר צוה מפי ה'.

הנער {מלכים ב, ד-כט}, ואח"כ כשלא הקיץ הנער על ידי גחזי משום שלא היה כדאי, מה טעם לא שם הוא המשענת על פני הנער, אלאהלך אחת הנה ואחת הנה והתפלל? אלא על כרחך הוא הדבר אשר דברנו, כי המשענת היה בו סגולות על ידי שמות, והוא שנהנה מבריות לא רצה להשתמש במשענתו, ולפי מה שטעה בגחזי סבר היה שהוא כדאי וראוי לכך, וכשלא הצליח משלחתו הוצרך אלישע לאחוז אומנותו למיעבד ברחמי".

בר חמא, שלח בתריה ואָתא שלח אנשים לקרוא לו שיבוא אליו, וּשְׁאִיל יְתִיה וְאָמַר לִיה שאל אותו: **נְסִיבְתָּ מִן יְהוּדָי כְּלוּם מִן יוֹמִיךָ** האם קיבלת פעם מתנות ממישהו?, **אָמַר לִיה נְסִיבִית מַעֲשֶׂר כֵּן**, קיבלתי פעם מעשרות, **וְלֹא קִבַּל עָלֶיהָ מִיָּמֶסר לִיה מִיָּמֶסר** ולא רצה למסור לו את השם המפורש, **אָמַר דִּילְמָא תִּבְעַ גַּבִּי בַר נֶשׁ כְּלוּם וְלֹא יְהִיב לִיה** אולי מישהו מהתורמים שלך לא יתן לך כסף, **וְכַעַס עָלָיו וְקָטַל לִיה** ואז תכעס עליו ואמר את השם המפורש ותשלח אותו 'לעולם שכולו טוב' ©.

בעוד כשלושה וחצי חודשים נמצא את עצמנו ביום הכיפורים, ושם נאמר "וְהִכְהִנִּים וְהָעַם הָעוֹמְדִים בַּעֲזָרָה, כְּשֶׁהָיוּ שׁוֹמְעִים שֵׁם הַמְּפָרֵשׁ שֶׁהוּא יוֹצֵא מִפִּי כֹהֵן גָּדוֹל, הָיוּ כּוֹרְעִים וּמִשְׁתַּחֲוִּים וְנוֹפְלִים עַל פְּנֵיהֶם, וְאוֹמְרִים, בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מְלֻכּוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד"

עוד, אומרת הגמרא¹⁵, שכאשר היו הכהנים מברכים את עם ישראל, היו מברכים אותם בשם המפורש.

אומר הספר מסילות הנביאים – על פי זה פירשו (ווי עמודים עמוד התורה פרק ב'. זרע בירך שלישי סוף פרשת לך בשם אחרונים, יוסף תהלות על תהלים, ועוד) דבר הכתוב {תהלים ט, יא}: "ויבטחו בך יודעי שמך", דאלו שהם יודעים את השם חייבים לשום מבטחם בה' שיפרנס אותם, מכיון שאסורים ליהנות משל אחרים. וכן פירשו (נועם מגדים) הכתוב (שם קי"ח נו): ברוך הבא בשם ה' ברכנוכם מבית ה'", דזה שהוא בא בסוד השם, מקבל ברכתו ישר מבית ה', מבלי להזדקק לידי מתנת בשר ודם.

ברוך זה מבאר בזרע בירך שלישי (על מסכת ברכות דף א' טור ד) סיבת הדבר שאלישע נהנה משל אחרים ושמואל לא נהנה (ברכות י, ב), "על פי מה שכתב בספר עמק המלך¹⁶ דקחשיב כל הדורות מי ומי שנתגלה לו שם המפורש, וקחשיב בדורות הנ"ל שמואל ולא מחשב לאלישע הנביא, משמע דאלישע לא ידע שם המפורש. ואם כן שמואל ידע שם המפורש לכן אסור ליהנות, אבל אלישע לא ידע שם המפורש לכן נהנה"¹⁷.

¹⁵ **ברוך שאמר:** מסכת סוטה לח, א – כה תברכו את בני ישראל – בשם המפורש.

¹⁶ בהקדמת הספר, והוא העתקה מהקדמת הספר הקדוש ברית מנוחה, וזה לשונו: "ואלה שמות ראשי הדורות שבשם הזה היו משתמשין ... הראשון שמש בו אדם ימים רבים לדעת חכמה ושכל, ומסרו לשת ... ועלי לשמואל, ושמואל העמיק בו לדעת למעלה כמו משה במדה וסדר כמה משמרות, ושמואל מסרו לשאול ולא ידע לפעול בו ונענש, ושאול מסרו לדוד ... עד שבא ליד רבי שמעון, ומימות רבי שמעון עמד צפון וסתום" וכו'.

¹⁷ וראה בשו"ת חתם סופר {או"ח קצ"ח} שכתב בזה המקור לדברי רבי יוחנן {מגילה כז, א} דאלישע דעבד ברחמי הוא דעבד, "דהיה פשוט לרבי יוחנן דאלישע לא השתמש בשם, כיון שנהנה. ואולי משום הכי בעובדא דשונמית ציוה לגחזי לשום המשענת על

זה מחמת שראה שמואל יוצא ממנו, כי ראה בו הנהגה זו שלא נהנה משל אחרים בגלל שידע את השם המפורש וכן"ל, ומהאי טעמא גופא ראה את עצמו ושכמותו ראויים לשמש בכהונה בידיעת השם, ובא לחלוק על משה ואהרן.

א"כ כשראה קרח שיצא ממנו שמואל הנביא, שלא נהנה משום בריה – ולמה? כי היה יודע שם המפורש – 'עינו הטעתו' לצאת למחלוקת; אמר: "איך יכול להיות שאהרן לוקח תרומות?!" – כדי לעקור את זה, הלך וגייס מאתים וחמשים **נְשִׁאֵי עֵדָה קְרָאִי מוֹעֵד** – אנשים שעובדים שהם בבחינת 'מועד' **אֲנָשֵׁי שָׁם** – שיודעים את השם המפורש – ובאנו בשם הפסיקתא, שאלו עשירים, חכמים ונבונים – ולמה היה צורך לגייס דוקא את אלה? פשוט מאד. כי העשירים לא צריכים שיתנו להם כסף, ממילא הם יוכלו להתעסק בשם המפורש. יוצא א"כ, שכל מחלוקת קרח נסובה סביב המתנות כהונה.

אם אלה הדברים, נוכל כעת להבין דבר נפלא:

אומר הנביא: {ש"א ח, א} **וַיְהִי כַּאֲשֶׁר זָקַן שְׁמוּאֵל וַיֵּשֶׁם אֶת בָּנָיו שְׁפָטִים לְיִשְׂרָאֵל ...** {ג} **וְלֹא הָלְכוּ בָנָיו בְּדַרְכֵּי וַיִּטּוּ אַחֲרֵי הַבָּצַע וַיִּקְחוּ שָׁחַד וַיִּטּוּ מִשְׁפָּט;**

נשאלת השאלה – מה פירוש הדבר "וְלֹא הָלְכוּ בָנָיו בְּדַרְכֵּי?"

מסביר מסילות הנביאים {שמואל שם} – אמרו חז"ל: "האומר בני שמואל חטאו אינו אלא טועה", כלומר שבעיקרן של דברים לא היה כאן שום ענין של חטא, אדרבה ואדרבה לטובה נתכוונו בכוונה מרוממת ונשגבה, בשביל לרומם את העם ולזכותם בשמירה מן השמים.

זה שהוסיפו לבאר: "אלא מה אני מקיים 'ויטו אחרי הבצע' שלא עשו כמעשה אביהם ... אלא ישבו בעריהם וכו'. ולפי פשטות המובן בזה, דמה שנטו אחרי הבצע היא סיבה וטעם למה שלא הלכו בדרכיו וישבו בעריהם כדי להרבות שכר, אם כן העיקר חסר מן הספר, דכשבא הכתוב לפרט במה לא הלכו בדרכיו הזכיר רק את הסיבה למעשיהם ולא את גוף המעשה שהיו יושבים בעריהם? ולדרכיו אתי שפיר כי הטייתם אחר הבצע אינה הסיבה, כי אם המסובב והפועל יוצא ממה שלא הלכו בדרכו, ובזה מובן מאוד סדר והמשך לשון הכתוב, דמה שנאמר בתחלת הפסוק הוא הסיבה למה שנאמר בסופו: "וְלֹא הָלְכוּ בָנָיו בְּדַרְכֵּי" שהיה מסובב בישראל, על כן "ויטו אחרי הבצע", דמאחר שלא הלכו בעירות להדריך את העם היו צריכים להתקשר עם הצבור באמצעות קבלת הכסף מהם.

לפי דעתו אין ראוי לכהונה גדולה יותר ממנו, דבהיותו עשיר גדול שאינו צריך לאחרים הרי הוא נקי כפים ובר לבב שרשאי ללמוד ולהזכיר את השם, וכתר כהונה הולמתו. הוא שאמרו {פסחים קיט, א}: "עושר שמור לבעליו לרעתו" {קהלת ה, יב} – זו עשרו של קרח, שמחמת רוב עשרו בא לידי טעות שהוא ראוי לשמש בכהונה גדולה. ולקח אתו מאתים וחמשים איש **קְרָאִי מוֹעֵד אֲנָשֵׁי שָׁם**, וכן"ל שהתואר 'מועד' מסמל אלו שעושים עבודת אוכל נפש ונהנים מיגיע כפם, ובכן ראויים הם להיות 'אנשי שם' המפורש. בכך נתכוין להעמיד מציאות של 'כהנים' שאין מקבלים מתנות, ולא נהנים משל אחרים.

ובלשון הנועם מגדים: "והנה יתכן שעיקר מחלוקת קרח היה בשביל אהרן, שאמר שמשה בדה זאת מלבו הנך מתנות כהונה, כידוע שלעג על זה: אלמנה היתה בשכונתו וכו', ומשום שסבר שהרי זה נהנה מבשר ודם ואיך ישתמש בשמות הקדושים ... וקרח עשיר גדול היה ... ואמר להם שיהיו כהנים בלי קיחת מתנות, ולהשתמש בשם. כידוע עושר שמור [לבעליו לרעתו זה קרח], שעל ידי עושרו חלק".

על זאת בא דבר ה' לאהרן בסמיכות לפרשתו של קרח {ח, ח}: "ואני הנה נתתי לך את משמרת תרומתי לכל קדשי בני ישראל לך נתתים", וברש"י: "לפי שבא קרח וערער כנגד אהרן על הכהונה, בא הכתוב ונתן לו כ"ד מתנות כהונה בברית מלח עולם, ולכך נסמכה פרשה זו לכאן", ומתוק האור לעינים שכאן בא הכתוב לבאר ולברר הדברים לאמיתתן, "כי באמת קרח בטעות היה, שאין זה בכלל נהנה מן הבריות רק משלחן גבוה קזכו, כמאמר הכתוב: **ואני הנה נתתי** ולא בני ישראל המה הנותנים, 'אני חלקך ונחלתך בתוך בני ישראל' {שם כ}, וכאומרם {ב"ק קט, ב}: 'לה' לכהן' {במדבר ה, ח} קנאו השם ונתנו לכהן" (נועם מגדים).

הבאנו את שאלת **הבאר משה**, "קרח עינו הטעתו" – שראה שעתיד לצאת ממנו שמואל הנביא – וכי העין שלו הטעתה אותו או שמא שכלו?!

אומר הבאר משה מאז'רוב – ולכאורה מה היא כאן הטעות, והרי ראה זו היא אמיתית, שבאמת עתיד לצאת ממנו שמואל. ברם לדברנו יובן כי בראותו ששמואל יצא מחלציו, מצא מקום לחיזוק טענתו, שאין מן הצורך לכהן ולת"ח לקבל מתנות, שהרי שמואל לא נהנה כלל מאחרים. ואילו לאמיתו של דבר 'עינו הטעתו' כי אף ששמואל סובר כך, בכל זאת אין זו הנהגה כללית לכל הת"ח, ואדרבה הם מצווים שיהנו מאחרים בכדי לזכותם, ושאינו שמואל שבתור יחיד יכול היה להרשות לעצמו לנהוג כך.

כדברים הללו, אומר גם מסילות הנביאים – **גם** את הדבר הזה אפשר להכליל במה שאמרו שראה קרח לשטות

התשובה פשוטה מאד. אומר דוד המלך ע"ה: {תהלים צט, ו}
מִשָּׁה וְאַהֲרֹן בְּכֹהֲנֵי וְשִׁמּוֹאֵל בְּקִרְאֵי שְׁמוֹ קְרָאִים אֶל
ה' וְהוּא יַעֲנֵם – על המקום הקב"ה עונה לו!

זה היה כוחו של שמואל הנביא, שהיה שקול כמשה ואהרן.

שאלנו בתחילת השיעור, אם בן מזכה אבא, איך יכול להיות ששמואל הנביא שהיה שקול כמשה ואהרן לא הצליח להוציא את קרח מתוך האדמה?

אומר השם משמואל {קרח, שנת תרע"ד} – ונראה שהוא כטעם {יומא פח}: אחטא ויום הכיפורים מכפר אין יוה"כ מכפר, מפני שיוה"כ הי' סיבה לחטאו שאלמלא יוה"כ לא חטא. ע"י אינו מכפר. וכן נמי היתה כאן השלשלת הגדולה היוצאה ממנו היתה סיבה לחטא, ואלמלא הם הי' מתיירא. ומכאן דהא דאין יוה"כ מכפר היינו שאלמלא יוה"כ לא חטא, אבל מי שגברה עליו תאוותו שאפילו בלעדי ידיעתו שיוה"כ מכפר נמי לא עצר כח לעמוד על נפשו, שוב אין ידיעתו שיוה"כ תכפר מעכבת הכפרה.

פירוש הדבר, היות וכל סיבת היציאה למחלוקת היתה בגלל שראה את שמואל יוצא ממנו, לכן שמואל לא יוכל לכפר בעדו לעולם – היות והוא תלה בו את בטחונו ולכן החליט לצאת למחלוקת!

עד כאן, לגבי מחלוקת קרח ועדתו.

א"א מבלי להתייחס למצב שקורה כיום במדינה. בעוד כשלושה חודשים ראש השנה, שם נתכסה כולנו בטליות ונאמר לפני תקיעת שופר ז' פעמים את המזמור {תהלים מז, א} **לְמַנְצָה לְבָנֵי קֶרַח מִזְמֹר.**

נשאלת השאלה – ולמה מזכירים דוקא את בני קרח לפני תקיעת שופר?

אומרים חז"ל {מדרש שוחר טוב בתהילים, מזמור מה} – {תהלים מה, ב} **רָחַשׁ לְבִי דָבָר טוֹב. וְכֵן בְּנֵי קֶרַח לֹא הָיוּ יְכוּלִין לֹמַר שִׁירָה בְּפִיהֶם, אֲלֵא רָחַשׁ לִבָּם בַּתְּשׁוּבָה וּמִיד קִבְּלָם הַקֹּב"ה. וְלֹמַה לֹא הָיוּ יְכוּלִין לֹמַר שִׁירָה בְּפִיהֶם ? שְׂאוֹל פְּתוּחָה מִתַּחְתִּיהֶם וְאֵשׁ מִלְּהֻטָּה סְבִיבוֹתָם. וְכֵן הוּא אוֹמֵר {בַּמִּדְבָּר טז, לה} וְאֵשׁ יֵצְאָה מֵאֵת ה' {תהילים קו} תִּפְתַּח אֶרֶץ וּתְבַלֵּעַ דָּתָן וְתִבְעֵר אֶשׁ בַּעֲדָתָם. וְהָיוּ בְנֵי קֶרַח רֹאִין שְׂאוֹל פְּתוּחָה מִכָּאן וְאֵשׁ מִכָּאן וְלֹא הָיוּ יְכוּלִין לְהִתְדוּדוֹת בְּפִיהֶם, לִכְךָ נֹאמַר רָחַשׁ לִבִּי.**

ברגע א' של שינוי, קנו את עולמם! ולכן באו רבותינו ותיקנו לנו לומר את המזמור הזה לפני תקיעת שופר, לומר לנו מה כוחה של תשובה! – אבא שלהם נזכר לדיראון עולם על מה שהרים ידו בתורת משה רבינו! – וכמוהו, כל אדם שינסה לעקור תורה או לפגוע במשהו מתורתנו הקדושה, אוי לו ואוי

ומיושב להפליא הקרי והכתיב. "ולא הלכו בניו בדרכיו", תרתי משמע: א) שמואל היה מחזר בכל מקומות ישראל ודן אותם בעריהם, והם ישבו בעריהם; ב) שמואל לא נהנה משל אחרים, והם נטו אחרי הבצע. ואולם המתבונן בנקודה הפנימית ימצא ששורש אחד לשניהם, על זה מרמז הכתיב "ולא הלכו בניו בדרכו", דהיינו שלא הלכו בדרך שלו שהיה מסובב מעיר לעיר, וכתוצאה מכך היו צריכים להיות מקבלים ונהנים מהצבור.

על דבר זה נחרדו ונזעקו בני ישראל, "ויתקבצו כל זקני ישראל ויבאו אל שמואל הרמתה, ויאמרו אליו: הנה אתה זקנת ובניך לא הלכו בדרכיך, עתה שימה לנו מלך ... והיינו גם אנחנו ככל הגוים ושפטנו מלכנו ויצא לפנינו **ונלחם את מלחמתנו**" {שם ד – ה, כ}. כי הנה כל מערכות הקרב של עם ישראל היו שלא בדרך הטבע (ראה זוהר ח"ב רמ"ט, ב): "שאין ישראל כשאר העמים שהיו צריכים להזדיין כנגד האויבים" (רבינו בחיי שמות יג, יח), "כי ה' אלקיכם הוא הנלחם לכם {דברים ג, כב}, "ה' איש מלחמה ה' שמו" – מלחמותיו לא בכלי זין אלא בשמו הוא נלחם, כמו שאמר דוד {להלן יז, מה}: ואנכי בא אליך בשם ה' צבאות {שמות טו, ג וברש"י}. כן לדוגמא מצינו במלחמת סיחון {במדבר כא, כד}: "ויכהו ישראל **לפי חרב**", כמפורש בתרגום יונתן בן עוזיאל שהרגוהו ע"י שמות קודש כמו בחרב. אבל בהיות ועתה נשיאי הדדה הם כאלה שנהנים משל אחרים, וממילא אין יכולים להשתמש בשם המפורש, נחרדו ישראל לקראת עתידם, ובקשו להעמיד להם מלך אשר יצא לפנייהם ללחום מלחמותיהם בדרך הטבע ככל הגוים.

וכך אנו רואים שעיקר מגמתם בבקשת מלך היתה לצורכי מלחמה, ממה שבדבר זה היה המבחן הראשון של שאול המלך בעלותו על כס המלוכה, ואשר בסיבתה עלה ונתחזק במלוכה בהסכמת כולם, בצאתו לישע עמו במלחמה נגד נחש העמוני.

א"כ בא שמואל לעם ואמר להם: "אם לא לקחתי מאף אחד כלום, מה היתה הבעיה שלכם שאמשיך להיות מלך עליכם?!" – וזאת התביעה שהיתה לשמואל על עם ישראל. היות וכך, הוא רצה להראות להם מה כוחו, לכן הלך והוריד להם גשם באמצע הקיץ!

אומר הנביא: {שם יב, יז} **הֲלוֹא קָצִיר חֲטִים הַיּוֹם אֶקְרָא אֶל ה' וַיִּתֵּן קָלוֹת וּמָטָר וַיִּדְעוּ וַיֵּרְאוּ כִּי רָעַתְכֶם רַבָּה אֲשֶׁר עָשִׂיתֶם בְּעֵינֵי ה' לְשֹׂאוֹל לָכֶם מֶלֶךְ: {יח} וַיִּקְרָא שְׁמוֹאֵל אֶל ה' וַיִּתֵּן ה' קָלוֹת וּמָטָר בַּיּוֹם הַהוּא וַיֵּירָא כָּל הָעָם מָאֵד אֶת ה' וְאֶת שְׁמוֹאֵל.**

נשאלת השאלה – מה פתאום גשם באמצע הקיץ?!

משיחותיו של הרה"ג הרב ברוך רוזנבלום שליט"א

לנפשו! מתחברים להם אנשים 'חובשי כיפות' לעקור תורה –
לעקור כל דבר שבקדושה – הם יזכרו לדיראון עולם, אלא אם
כן יתקנו מעשיהם וישבו בתשובה כמו שעשו בניו של קרח!

**כולנו תפילה, שבזכות ר"ח תמוז הבעל"ט יפיל הקב"ה את ממשלת הרשע הזאת וישלח לנו את משיח צדקנו ב"ב אמן
ואמן!!!**